Ազգ

Azg

Հոկտեմբեր 29
Ուրբաթ
1993

ՌԱՄԿԱՎԱՐ ԱԶԱՏԱԿԱՆ ՕՐԱԹԵՐԹ
Գ տարի, թիվ 208 (459)
գինը 25 ռ.
դասիչ 69149

Երեւան 375010
Հանրապետության 47

հեռ. 581841, ֆաքս 562941
տելեքս 243266 CPIRI SU

Գիտ

Առա Հովհաննեսյանը հայտնաբերեց սպիդով վարակվելու բանալին

Ֆրանսիա, Պաստերի Ինստիտուտ, հոկտեմբեր 1993: Պրոֆ. Առա Հովհաննեսյանը հայտնաբերեց այն բանալին, որը բացատրում է սպիդի վիրուսի թափանցումը բջջից ներս: Ու այսօր ընդամենը հայտնի էր, որ անհրաժեշտ է CD4+ մոլեկուլի առկայությունը բջջի մակերեսին, որտեսզի վիրուսը կպչեր բջջին, սակայն պարզ չէր, թե ինչ ձեւով կամ ո՞ր մեխանիզմով է թափանցում ներս, այսինքն վիրոպեքսիսի (վիրուսը կուլ տալու պրոցես) ազդակը ո՞րն է: Վերոնշյալ մոլեկուլը գտնվում է բոլոր կորիզավոր բջիջների, ինչպես նաեւ էրիթրոցիտների մակերեսին, սակայն վիրուսը բոլոր բջիջներ չի մտնում: Հետեւաբար անհրաժեշտ է մի երկրորդ բանալի, որով վիրուսը կարող է թափանցել բջջից ներս: Պրոֆ. Ա. Հովհաննեսյանի հայտնագործությունն այն է, որ նա T բջիջների մակերեսին հայտնաբերել է մի ֆերմենտ (պրոտեազա), որի անվանումն է CD26, որը եւ բջջի մակերեսին գտնվող վիրուսին խցում է բջջից ներս: Առաջին տպավորությունն այն է, որ պրոֆ. Հովհաննեսյանը բացահայտել է ընդամենը եւս մի օղակ, սպիդի վարակի շղթայում: Սակայն, հարցը չի վերաբերում լոկ վիրուսի թափանցումին: Ներկայիս սպիդի բուժման համար, կամ ավելի ճիշտ հիվանդության մեղմացման եւ ընթացքի դանդաղեցման համար օգտագործվում են դեղորայքներ, որոնք այս կամ այն չափով ազդում են վիրուսի ներբջջային բազմացման վրա (վիրուսները պարտադիր ներբջջային օրգանիզմներ են, եւ միայն բջջի ներսում կարող են բազմապատկվել, օգտագործելով բջջի կորիզաթթուները (ԴՆԹ): Այսինքն, եթե դեղորայքը ազդի անմիջապես CD26 ֆերմենտի վրա, ապա հնարավոր կդառնա կանխել վիրուսի թափանցումը բջջից ներս: ■

Այցելություն

Լ. Տեր-Պետրոսյանը ժամանեց Փարիզ

Հոկտեմբերի 27-ին, ժամը 17:25-ին նախագահական ծառայողական օդանավով Փարիզ ժամանեց Հայաստանի Հանրապետության նախագահ պրն. Լեւոն Տեր-Պետրոսյանը տիկնոջ հետ: Նախագահին ընկերակցում էին պետնախարար Վազգեն Սարգսյանը, հանրապետության նախագահի օգնական Լեւոն Զուրաբյանը եւ նախագահի մամուլի քարտուղար Արամ Աբրահամյանը:

Տեր-Պետրոսյանի գլխավորած պատվիրակությունը, ինչպես նախատեսվում էր, առաջնորդվեց Ռուասի Շառլ դը Գոլ օդակայանի Pavillon de Reception (հյուրասիրության տաղավար): Չնայած այցի ոչ պաշտոնական լինելուն, պատվո դահլիճի դռները բացվեցին նույն շքեղությամբ: Պատվիրակությունը պաշտոնական ինքնաշարժերով մեկնեց դեպի Hotel Ritz հյուրանոցը, որը Փարիզ ժամանող աշխարհի կարկառուն քաղաքական դեմքերի հաճախ իջեւանած պանդոկն է:

Լեւոն Տեր-Պետրոսյանը հոկտեմբերի 28-ին, ժամը 17-ին Ելիսեյան պալատում կարճ տեսակցություն ունեցավ նախագահ Ֆրանսուա Միտերանի հետ, որից հետո երկու նախագահները միասին մասնակցեցին Սորբոնի համալսարանում բացված «Կիլիկիայի հայկական թագավորություն» ցուցահանդեսին: Իսկ հոկտեմբերի 29-ի առավոտյան ժամը 11-ին Hotel Ritz-ում նախագահը մամուլի ասուլիս անցկացրեց:

Ըստ պաշտոնական աղբյուրներից ստացված տեղեկությունների համաձայն, այս անգամ նախագահը տեսակցելու է ոչ թե ամբողջ գաղութի, այլ համայնքի «որոշ» ներկայացուցիչների հետ, որոնց անունները հայտնի են դառնալու Փարիզում ՀՀ դեսպանատան կատարելիք «զտիչ» գործողություններից հետո:

ՌԱՖՖԻ ՀԵՐՄՈՆ ԱՐԱՔՍ, Փարիզ

Ճակատ

ԼՂՀ ՈՒԺԵՐԸ ՄԻԱԿՈՂՄԱՆԻ ԴԱԴԱՐԵՑՐԵԼ ԵՆ ՌԱԶՄԱԿԱՆ ԳՈՐԾՈՂՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ

Իրանը դիմագրավում է փախստականների նոր հոսքը

Հոկտեմբերի 27-ին, ժամը 18-ին ԼՂՀ պաշտպանության բանակի հրամանատարությունը որոշել է միակողմանիորեն դադարեցնել ռազմական գործողությունները ԼՂՀ հարավային մասերում, Զանգելանի շրջանի խաղաղ բնակչությանը հնարավորություն ընձեռելով դուրս գալ մարտական գործողությունների թատերաբեմից: Այս մասին հաղորդում է Ստեփանակերտի մեր թղթակից ՎԱՀՐԱՄ ԱՂԱՋԱՆՅԱՆԸ:

Երեկվա դրությամբ ճշտված է այն հանգամանքը, թե ադրբեջանական բանակի ստորաբաժանումների կազմում գտնվում են այլ երկրների քաղաքացիներ: Ռազմական հետախուզությունը պարզել է, որ դրանք հիմնականում Թուրքիայի եւ Իրանի քաղաքացիներ են (Իրանի ադրբեջանցիներ):

Հոկտեմբերի 28-ի առավոտյան ադրբեջանական կազմավորումները ուժգին հրթիռահրետանակոծության են ենթարկել Մարտակերտի շրջանի Մատաղիս գյուղի հայկական պաշտպանական դիրքերը: Նախնական տվյալներով, հայկական կողմից զոհեր չկան: Ինչպես երեկվա համարում հաղորդեց «Նոյյան Տապան»-ը (?) Ադրբեջանը դիմել է ՄԱԿ-ին, խնդրելով Անվտանգության խորհրդի մոտակա նիստում քննարկել հայկական ուժերի կողմից Զանգելանի գրավման հարցը:

Ավելի քան 20 հազար ադրբեջանցի է անցել Իրան ավտոմեքենաներով, տրակտորներով կամ ոտքով: Այսօրինակ տեղեկություններով Լիբանանում տեղակայված եռեքսպրեսի օրվա իրանական զանգվածային լրատվության միջոցները: «Շատ այլ մարդիկ, մեծ մասամբ առանց փոխադրամիջոցների սպանվեցին ճանապարհին կամ ընկան Արաքս գետը», հայտնում է Թեհրանի ռադիոն, միեւնույն ժամանակ նշելով, որ փախստականներին չի թույլատրվել մնալ Իրանում, որտեղի պաշտոնյաները չեն ցանկանում ավելացնել առանց այն էլ նշանակալի տեղահանվածների թիվը: Փախստականները տարվել են դեպի արեւելք եւ վերադարձվել Ադրբեջանի Իմիշլիի շրջանում գտնվող վրանային ճամբար: Իրանական պաշտոնյաները պնդում են, որ 100 հազար ադրբեջանցի քաղաքացիների են առնչվել վերջին դեպքերը: Ներքին գործերի նախարարության փախստականների գծով գլխավոր տնօրեն Ահմադ Հոսեյնին հայտնեց, թե 15 հազար ադրբեջանցիներ են անցել Իրան եւ սպասվում է, որ Ֆիզուլու շրջանում գտնվող 5 հազարը եւս կժամանեն: «Մեզ օգնություն է պետք, որպեսզի փախստականներին ապահովենք սննդամթերքով, հագուստով, վրաններով եւ դեղամիջոցներով», ասաց նա: Փախստականները չեն ցանկանում մնալ Իրանում: Բայց այլ ճանապարհ չունեն Բաքվից 180 կմ հարավ-արեւմուտք գտնվող Իմիշլիի ճամբարը հասնելու, քանի որ ճանապարհը փակված է հայերի կողմից», ավելացրեց Հոսեյնին: Նա հայտնեց նաեւ, որ որոշ վիրավոր փախստականներ են տեղավորվել իրանյան հիվանդանոցներում, եւ մոտ 100 բեռնատար է տրամադրվել փախստականների ունեցվածքը Իմիշլի հասցնելու համար: «Ըստ մեր Բաքվի հետ ունեցած պայմանավորվածության, մենք փախստականներին օգնություն ենք ցույց տալիս Ադրբեջանի ներսում: Սակայն եթե դա անհնարին դառնա, Իրանը պատրաստ է նրանց ընդունել իր տարածքում», հայտնեց Հոսեյնին:

«Ազգ»

Աշխարհ

Սպառազինությունների մրցավազքը Թուրքիայի եւ Հունաստանի միջեւ պատերազմով է սպառնում

ՄԱԿ-ի տվյալներով, միայն վերջին երեք տարիների ընթացքում Հունաստանը եւ Թուրքիան ընդհանուր առմամբ ՆԱՏՕ-ի երկրներում գնել են 25 ռազմանավ, 400 կործանիչ, 130 ուղղաթիռ, 2500 տանկ, 1500 զրահամեքենա եւ ավելի քան 1000 հրանոթային համակարգ: Հունաստանը եւ Թուրքիան գլխավորում են զենք ներմուծողների ցուցակը, դրա վրա ծախսելով միայն 1992 թ. համապատասխանաբար 1.9 մլրդ եւ 1.5 մլրդ դոլլար: «Վաշինգտոն թայմս» թերթի կարծիքով, Հունաստանի եւ Թուրքիայի միջեւ Կիպրոսի, Բալկանների եւ Միջերկրականի ավազանի հարցերում առաջացած անհաշտ հակասությունները կարող են հասցնել նոր պատերազմի:

Սնարf

Խոշոր հրդեհներ Կալիֆորնիայում

Կալիֆորնիայում բռնկված հրդեհների պատճառով վնասվել է ավելի քան 250 տուն եւ առանց տանիք են մնացել հազարավոր մարդիկ: Հրդեհը ընդգրկել է մոտավորապես 60 հազար ակր տարածություն Հարավային Կալիֆորնիայում: Տաք անապատային քամիների պատճառով բռնկվել են 13 հրդեհի օջախներ Վենտուրա քաունթի քաղաքից մինչեւ Մեքսիկայի սահմանը: Լագունա Բիչի տարածքում այրվել է 125 տուն, իսկ Լոս Անջելեսի Ալթադենա արվարձանում 75: Վիրավորվել են ավելի քան 100 մարդ, այդ թվում 14 հրշեջ: Ոստիկանությունը մի շարք ձեր բակալություններ է կատարել: Ենթադրվում է, որ հրդեհի պատճառներից մեկը հրձիգությունն է:

Բուրունդիի հեղաշրջման արյունալի հետեւանքները

Մեկ շաբաթ առաջ Բուրունդիում անհաջող ռազմական հեղաշրջման ժամանակ տեղի են ունեցել կատաղի արյունահեղություններ: Ըստ բանակային պաշտոնյաների գնահատականների, սպանվել է մի քանի հազար մարդ: Այս աֆրիկյան երկրում եղած լրագրողները հայտնում են, որ նրանք տեսել են այրվող տասնյակ գյուղեր: Երեք Բուրունդիի հարակից երկրների վարչապետները արտակարգ նիստ են գումարել հարեւան երկրում կարգ ու կանոնը վերականգնելու եւ քաղաքացիական պատերազմին վերջ տալու նպատակով: Բանակային աղբյուրներից հայտնի դարձավ նաեւ, որ ձերբակալվել են ապստամբների 4 պարագլուխներ, որոնք անմիջական պատասխանատվություն են կրում Նդադայեի սպանության համար: ■

Թուրքիան շարունակում է իր ոչ ճկուն քաղաքականությունը

ՀՀ արտգործնախարարի առաջին տեղակալ Ժիրայր Լիպարիտյանը Նոյյան Տապանի թղթակցի հայ-թուրքական հարաբերությունների վերաբերյալ հարցին պատասխանեց, թե Էլչիբեյի նախագահության ընթացքում Թուրքիան վարում էր ոչ ճկուն, կարելի է ասել զգացմունքային ադրբեջանամետ քաղաքականություն: Ալիեւի գալով, Լիպարիտյանի կարծիքով, Թուրքիայի այդ քաղաքականությունը չփոխվեց, չնայած որ Ալիեւը իր նախորդների նման չի վարում միակողմանի թուրքամետ քաղաքականություն: Մասնավորապես Թուրքիան հրաժարվում է խոստովանել, որ Ղարաբաղի վերջին հրադադարը խախտվել է ադրբեջանցիների կողմից, թեկուզեւ նրանք այդ մասին ժամանակին հայտնել են: Թուրքիայի պաշտոնական անձանց հայտարարությունները միանշանակ ադրբեջանամետ են, ի տարբերություն ԵԱՀԽ նախագահության եւ ԱՄՆ պետդեպարտամենտի: Լիպարիտյանի խոսքերով, Հայաստանի եւ Թուրքիայի կառավարությունների միջեւ ժամանակ առ ժամանակ շփումներ են լինում, որոնցից կարելի է նշել նախագահ Տեր-Պետրոսյանի եւ Մոսկվայում Թուրքիայի դեսպանի հոկտեմբերի 18-ին կայացած հանդիպումը: Սակայն Թուրքիան առայժմ չի փոխում իր ոչ ճկուն քաղաքականությունը:

ՆՏ

Վրաստան

Կառավարական բանակը պատրաստվում է Զուգդիդիի գրոհին

Վրաստանի կառավարական ուժերը շարունակում են հաջող առաջխաղացումը դեպի նախկին նախագահ Զվիադ Գամսախուրդիայի վերջին հենարանը Զուգդիդի քաղաքը: Երեկ առավոտյան Վրաստանի բանակի զորամասերը հասան Ծագերի ավանը, որը գտնվում է Զուգդիդիից 12 կմ հարավ-արեւելք:

Վրացական ներքին զորքերի հրամանատար, գեներալ-մայոր Վլադիմիր Չիկովանին հայտնեց, որ կառավարական զորքերի հիմնական խնդիրն առանց արյունահեղության Զուգդիդի մտնելն է: Մինչդեռ զվիադականները պատրաստվում են մինչեւ վերջին շունչը քաղաքը պաշտպանել: Զենք է բաժանվել այն կրելու ընդունակ բոլոր տղամարդկանց: Կառավարությունը մի անգամ եւս դիմել է ապստամբներին, հանձնվելու կոչ անելով, սակայն վերջին նախապատրաստությունները հիմք են տալիս ենթադրել, որ, այնուամենայնիվ, արյուն կթափվի: Իրենց վճռականության մասին է Ինտերֆաքսի թղթակցին հայտնել Զվիադ Գամսախուրդիայի կինը:

Ապստամբներն արդեն սկսել են պատրաստվել պարտիզանական պատերազմի: Մեգրելիայի անտառներում գտնվող բազմաթիվ տեղերում արդեն զենք, զինամթերք եւ կենսապահովման միջոցներ են կուտակվում: Սակայն արտասահմանյան մամուլը Շեւարդնաձեի հաջողության գաղտնիքը տեսնում է ռուսական խոշոր օգնության մեջ: Մասնավորապես, «Վաշինգտոն պոստը» պնդում է, որ Քութայիսում եւ Թբիլիսիում տեղավորված զորամասեր են ժամանել բազմաթիվ T-72 ժամանակակից տանկեր, իրենց մասնագետներով եւ անձնակազմերով: Ըստ թերթի տվյալների, մեկ շաբաթ առաջ Վրաստանի պաշտպանության նախարարության հետ համագործակցություն սկսած արտասահմանյան մասնագետների խումբը, որոնց թվում են 8 ռուս, 2 ուկրաինացի եւ մի հայ սպա, վճռական դեր է խաղացել կառավարական բանակի վերջին հաջողություններում:

ԱՂԱՍԻ ԵՆՈՔՅԱՆ

Ռուսաստան

Հողի մասնավոր սեփականություն Ելցինի հրամանով

Դաշնակցային Ռուսաստանի նախագահ Բորիս Ելցինը հոկտեմբերի 27-ին ստորագրել է «Հողային հարաբերությունների կարգավորման եւ ագրարային բարեփոխումների մասին» հրամանագիրը:

Ինչպես հայտնում է նախագահի լրատվական ծառայությունը, հրամանագրի համաձայն պետությունը երաշխավորում է հողի նկատմամբ մասնավոր սեփականությունը, ինչպես նաեւ հողատերերի իրավունքների պաշտպանությունը: Այն թույլատրում է Ռուսաստանի բոլոր հողատերերին (իրավաբանական եւ ֆիզիկական անձանց) տնօրինել հողը ըստ հայեցողության, գնել եւ վաճառել, ժառանգաբար փոխանցել եւ այլն:

ԻՖ

Եւ կրկին կորցրած միավորներ

Շախմատային մեկնաբան ԳԱԳԻԿ ՀՈՎՀԱՆՆԻՍՅԱՆԸ հատուկ «Ազգի» համար հաղորդում է Էյլուգերնից

Անկախ նրանից, թե ինչպես կավարտվի շախմատի աշխարհի 3-րդ թիմային առաջնությունը, Հայաստանի հավաքականի համար այն կմնա կորցրած հնարավորությունների մրցաշար: Այս իմաստով բացառություն չէր նաեւ 5-րդ տուրի հանդիպումը աուտսայդերներից մեկի՝ ԱՄՆ-ի թիմի հետ, որը, ի դեպ, զրկված ամբողջովին կազմված է նախկին խորհրդային շախմատիստներից: Հայաստանի ղեկավարները մոտ էին հաղթանակի 3.5-0.5 հաշվով, բայց գավաթի պարտություն կրեցին (1,5-2,5):

Երկրորդ խաղատախտակի վրա Հակոբյանը սեւերով վստահորեն հավասարեցրեց դիրքը ԽՍՀՄ երբեմնի չեմպիոն Գուլկոյի հետ՝ ոչ-ոքի: Լպուտյանը կարեւոր հաղթանակ տարավ Կայդանովի նկատմամբ: Բայց ահա Վահանյանը, որը նույն խաղով մեծ առավելություն էր հասել Եռմոլինսկու նկատմամբ, չնկատեց մրցակցի մեկ քայլը եւ ի վերջո պարտություն կրեց: Անաստասյանը նույնպես հաղթանակի զգալի հնարավորություններ ունենալով Բենջամինի դեմ, մրցակցի գայթակղիչ ինքը հուզվեց, սխալվեց, նյութական կորուստներ կրեց եւ չնայած համառ դիմադրությանը, մոտ 7,5 ժամ տեւած պայքարից հետո անձնատուր եղավ 71-րդ քայլում:

Հայաստանի հավաքականը 5 տուրից հետո 20 հնարավորից վաստակել է 9 միավոր եւ առայժմ 5-րդ տեղում է: ■

digitised by A.R.A.R.@

Ղարաբաղ

Ղարաբաղի բանակը ստիպված էր հարձակվել

Հոկտեմբերի 27-ին ԼՂՀ Գերագույն խորհրդի նախագահի պաշտոնակատար Կարեն Բաբուրյանի հայտարարության մեջ նշված է, որ Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության ղեկավարությունն ափսոսանքով է հաստատագրում շրջանում ռազմական գործողությունների վերսկսումը եւ լայնածավալ բնույթի վերածվելը: Ընդգծելով, որ այն պայմանավորված է Ադրբեջանի զինված կազմավորումների ԼՂՀ բանակի դիրքերի վրա հարձակումով, Արցախի ղեկավարությունը կիսելով համաշխարհային հասարակության եւ հարեւան պետությունների անհանգստությունը, ամենայն պատասխանատվությամբ հայտարարում է, որ ղարաբաղյան զինուժի գործողությունները զուտ պաշտպանական բնույթի են եւ զինադադարը խախտած հակառակորդի խոցող խմբավորումը չեզոքացնելու նպատակ են հետապնդում:

Այս տեսանկյունից եւս մեկ անգամ ընդգծվում է, որ ոչ մի այլ խնդիր, մասնավորապես տարածքների գրավում եւ պահպանում, չի հետապնդվում:

Սակայն հաշվի առնելով ռազմական գործողությունների խիստ ծավալման վտանգը, տեղեկացնում է, որ ԼՂՀ պաշտպանության բանակի հրամանատարությանը հրամայված է միակողմանի կերպով ապահովել կրակի դադարեցումը:

Ադրբեջանի կողմից համարժեք միջոցառումների դեպքում ԼՂՀ ղեկավարությունը պատրաստակամություն է հայտնել անմիջապես բանակցությունների մեջ մտնել հանրապետության իշխանությունների հետ՝ զորքերի հետքաշման եւ ռազմական գործողությունները չվերսկսելու մեխանիզմների համաձայնության նպատակով:

«Ազգ»

Զորակոչը Երքաղխորհրդի ուշադրության կենտրոնում

Հոկտեմբերի 27-ին քաղխորհրդի գործկոմում տեղի է ունեցել խորհրդակցություն, որին մասնակցում են շրջխորհրդի նախագահներ, շրջանային ՆԳ բաժնի պետեր, զինկոմներ, քաղաքային ՆԳ վարչության պետը, զինվորական ոստիկանապետը եւ ՀՀ կառավարության պետնախարար Վազգեն Սարգսյանը:

Խորհրդակցությունում քննարկվել են դասալիքներին հետ վերադարձնելու եւ աշնանային զորակոչի կազմակերպման խնդիրները:

Առաջին հարցի շուրջ ծավալված քննարկման ընթացքում հնչած մտքերը եւ առաջարկներն ամփոփել է Վազգեն Սարգսյանը: Նա նշել է, որ դասալիքների հետ կվարվեն օրենքի ամբողջ խստությամբ, բացառությամբ ինքնակամ ծառայության վերադարձողների:

Անհրաժեշտ բացատրական աշխատանքներ տանելու նպատակով ՆԳ բաժինների եւ զինկոմների համապատասխան մարմիններին հանձնարարվել է հանդիպումներ ունենալ դասալիքների ծնողների հետ: ■

Կարագի բաժանման ժամկետը երկարաձգվել է: 1993 թվականի հոկտեմբերի 25-ից Երեւանում սկսվել է ԱՄՆ-ի գյուղատնտեսության դեպարտամենտի կողմից Հայ Առաքելական եկեղեցու Ամերիկայի Արեւելյան թեմի Հայ օգնության ֆոնդի միջոցով Հայաստան առաքված կարագի բաշխումը: ՀՀ կառավարության մարդասիրական օգնության կենտրոնական հանձնաժողովի որոշմամբ այդ կարագը անվճար բաշխվում է Երեւանի թոշակառուներին, զորակոչիկներին, ծերանոցներին եւ դպրոցներին յուրաքանչյուրին երեքական փաթեթ: Ինչ վերաբերում է բաշխման ժամկետներին, ապա ՀՀ կառավարության մարդասիրական օգնության կենտրոնական հանձնաժողովը հիշեցնում է, որ այն երկարաձգվել է եւ տեւելու է մինչեւ ս.թ. նոյեմբերի 15-ը ներառյալ: ՀՀ ԿԱԾ

Երեւան

Պրն. Լիպարիտյանը հաղորդեց, որ արտաքին գործերի նախարարությունում տեղի ունեցած քննարկումների ժամանակ հայկական կողմը ներկայացրել է ոչ միայն իր դիրքորոշումները եւ գնահատականը՝ Ադրբեջանի կողմից վերջին զինադադարի խախտմանը, այլեւ Մինսկի գործընթացի հանդեպ իր նկատառումները: Համաձայնություն է ձեռք բերվել ԵԱՀԽ-ի եւ Հայաստանի համապատասխան մարմինների հաղորդակցության ուղիների վերաբերյալ:

Փոխնախարարը բանակցությունները գնահատեց արդյունավետ, ընդգծելով, որ ամեն դեպքում, բոլոր հարցերը չէ, որ լուծվեցին: Նա ավելացրեց, որ համենայն դեպս, բավական փաջատեղյակ լինելով Հայաստանի քաղաքական ու տնտեսական իրավիճակին ու ղարաբաղյան խնդրի նրբություններին, ԵԱՀԽ նախագահը իրազեկ դարձավ նաեւ այնպիսի հարցերի, որոնք հանրապետության համար մեծ կարեւորություն ունեն, եւ որ հայկական կողմի հետաքրքրությունների շրջանակը շատ ավելի լայն է:

Պրն. Լիպարիտյանը, վկայակոչելով ՀՀ ԱԳՆ հայտարարությունը վերջին իրադարձությունների առիթով, հայտնեց, որ որեւէ միջազգային կազմակերպություն, որը կոչված է նպաստ բերել Ղարաբաղի խնդրի խաղաղ լուծմանը, պետք է արդար լինի, եւ կա այն տպավորությունը, որ արդար է: Չնայած մինչեւ հիմա չի դատապարտվել զինադադարի խախտումը Ադրբեջանի կողմից: Եւ որ ընդհանրապես, Ադրբեջանի հանդեպ ինչ-ինչ վերապահումներն ու զգուշությունները վերացնելուց հետո միայն Հայաստանն ու Ղարաբաղն ավելի վստահորեն կվերաբերվեն միջազգային միջնորդություններին:

«Ազգի» թղթակցի հարցին, տրամաբանական չէ՞ր լինի Լեռնային Ղարաբաղի խնդրի խաղաղ կարգավորման շուրջ հարցեր քննարկելու համար Բաքու եւ Երեւան ժամանած տիկ. աֆ Ուգլասի այցը նաեւ Ստեփանակերտ, փոխնախարարը պատասխանեց, որ պետությունների մեծ մասը նման քայլը դիտում են որպես միջազգային իրավունքի խախտում:

Վերջում պրն. Լիպարիտյանը հայտնեց, որ անհրաժեշտ է գործընթացն արագացնել, որովհետեւ Ղարաբաղում իրադրության փոփոխությունից հետո ամեն ինչ զրոյից է սկսվում: Նա հայտնեց նաեւ, որ Մինսկի խմբի նոր խորհրդակցությունը տեղի կունենա նոյեմբերի 2-ին, Վիեննայում:

ՌՈՒԶԱՆ ԽԱՉԱՏՐՅԱՆ

Ժ. Լիպարիտյան. ՀԱՅԱՍՏԱՆԸ ԵՎ ԼՂՀ-Ն ԱՅՆՔԱՆ ԷԼ ՉԵՆ ՎՍՏԱՀՈՒՄ ԵԱՀԽ-ԻՆ

Ինչպես հայտնի է, Երեւանում ԵԱՀԽ գործող նախագահ, Շվեդիայի թագավորության արտաքին գործերի նախարար բարոնուհի Մարգարետ աֆ Ուգլասը հանդիպումներ է ունեցել ՀՀ նախագահի, վարչապետի, արտաքին գործերի առաջին փոխնախարարի, խորհրդարանի նախագահի, Լեռնային Ղարաբաղի ղեկավարության եւ տարբեր կուսակցությունների ներկայացուցիչների հետ: Երեկ այցի արդյունքների վերաբերյալ տեղի ունեցավ մամուլի ասուլիս ՀՀ արտգործնախարարի առաջին տեղակալ Ժիրայր Լիպարիտյանի հետ:

Մեդիա

Անվերջանալի պատերազմ

Այս վերնագրի տակ նյույորքյան հեղինակավոր թերթը հոկտեմբերի 27-ի համարում անդրադարձել է ղարաբաղյան առճակատմանը, այն ներկայացնելով իբրեւ նախկին Խ. Միության ամենաերկարաձգված եւ ամենաարյունահեղ ներքին կոնֆլիկտը:

Այս առճակատումը, գրում է հոդվածագիր Մարկ Ա. Ուիլիգը, ականատեսի կերպով ցույց է տալիս իր շրջանային ազդեցությունը ամրացնելու նպատակով էթնիկական կոնֆլիկտները շահարկելու Ռուսաստանի հին մարտավարությունը: «Այդ նույն նպատակն էր, գրում է հոդվածագիրը, որ Ստալինին մղեց 1921 թ. հայաբնակ Ղարաբաղը միացնել թշնամական հարեւանին՝ Ադրբեջանին: Եւ հակառակ բողոքներին, այդ կարգադրությունը գոյատեւեց մինչեւ 1988 թ»:

Այնուհետեւ անդրադառնալով անցնող 5 տարիների ընթացքում Լեռնային Ղարաբաղում եւ շուրջը պատահած ռազմական դեպքերի զարգացմանը, եւ նշելով հետո ռազմական այդ կոնֆլիկտի հետեւանքով մարդկային ողբերգությունը՝ 500 հազար մարդ փախստական է դարձել, հոդվածագիրը նշում է, որ մի ժամանակ հարուստ եւ արդյունաբեր այդ շրջանը ներկայումս վերածվել է ավերված ռազմադաշտի, բերելով օրինակը 100 հազար բնակիչ ունեցող Աղդամ քաղաքի, որը, գրում է նա, այժմ քանդված ռազմական տեխնիկայի, ականապատված տարածքի է վերածվել, որտեղ կանգուն է մնացել միայն երկնագույն մզկիթը, որը «ներխուժող զորամիավորումները խնայել են, որպես հաղթանակի մեծահոգության նշան»:

«Լեռնային Ղարաբաղի ուժերի վերջին հաղթանակները արտաքին աշխարհում պատկերվում են իբրեւ ագրեսորների, հակառակ նրանց բռի սակավությունը: Սակայն գլխավոր դավադիր հաղթողը Ռուսաստանն է, որն Ադրբեջանում գտնվող իր զինված ուժերին ներս ու դուրս անելով ափոփեց այդ երկրին միանալու ԱՊՀ-ին», գրում է Մարկ Ուիլիգը:

Անդրադառնալով Մ. Նահանգների եւ արեւմտյան մյուս երկրների կեցվածքին, հոդվածագիրը նշել է նրանց մտավախությունը՝ մի կողմից չբարկացնելու Ռուսաստանին, իսկ մյուս կողմից՝ թույլ չտալ տագնապի ծավալումը, որի արդյունքում այդ երկրները պաշտպանում են Լեռնային Ղարաբաղի կարգավիճակը պահել Ադրբեջանի կազմում: «Սակայն, գրում է հոդվածագիրը, այդպիսի մոտեցումը չի կարող դարմանել խորհրդային հարաբերությունների պարտադրած ապակայունությունը եւ չի կարող հիմք հանդիսանալ տեւական խաղաղության համար, մինչեւ որ առաջարկվող լուծումները չանցնեն Ստալինի գծած քարտեզի եւ Ռուսաստանի սեփական շահերի սահմանները»: «Այսպես, եզրակացնում է Ուիլիգը՝ ամերիկյան մամուլում որքան մեզ հայտնի է առաջին անգամ արտահայտվող նմանօրինակ կարծիքի հեղինակը, անկախ արյունահեղությունը բնավ հավանական չէ, որ դադարի»:

The New York Times

Զորակոչ

Համակարգող հանձնախմբի արտագնա նիստ Վանաձորում

Վանաձոր-Աղստեւի գոտու զորակոչային աշխատանքները համակարգող հանձնախմբի արտագնա նիստը տեղի ունեցավ հոկտեմբերի 27-ին, Վանաձորում: Նիստին մասնակցում էին Վանաձոր քաղաքի, Գուգարքի, Սպիտակի, Ստեփանավանի, Տաշիրի եւ Թումանյանի շրջանների զինվորական կոմիսարները, դատախազները, ներքին գործերի մարմինների, զինվորական ոստիկանության, զինվորական դատախազության, տեղական իշխանությունների ներկայացուցիչներ:

Համակարգող հանձնախմբի նախագահ, ՀՀ պետնախարար Գագիկ Շահբազյանը ներկաներին ծանոթացրեց ՀՀ կառավարության որոշման պահանջներին, հատկապես ընդգծելով զորակոչը նշված ժամկետներում եւ կազմակերպված անցկացնելու ու զորակոչից խուսափողների դեմ պայքարն ուժեղացնելու կարեւորությունը:

Իրենց ելույթներում շրջանների զինկոմներն ու շահագրգռված մյուս անձինք նշեցին այն աշխատանքը, որ կատարվում է զորակոչի մասին ՀՀ նախագահի հրամանագրի եւ ՀՀ կառավարության որոշման կենսագործման նպատակով:

Արտագնա նիստին մասնակցում էին ՀՀ պաշտպանության փոխնախարար Աշոտ Պետրոսյանը, ՀՀ գլխավոր դատախազի տեղակալ Ռաֆայել Պողոսյանը:

ՀՀ ԿԱԾ

ԼՂՀ

Մարտակերտի շրջանում 18 հազար բնակիչ

Ինչպես հաղորդեց ԼՂՀ պՊԿ Մարտակերտի շրջանի լիազոր ներկայացուցիչ Վլադիմիր Սարգսյանը, հոկտեմբերի 28-ի դրությամբ Մարտակերտի շրջանում արձանագրվել է 18 հազար բնակիչ: Հայաստանից, Ռուսաստանից, Հյուսիսային Կովկասից եւ ԱՊՀ տարբեր շրջաններից մարտակերտցիների ներհոսքը շարունակվում է: Փախստականների հարցերով Հայաստանի Հանրապետության պետվարչության ղեկավար Վլադիմիր Մովսիսյանի վկայությամբ, որը այս օրերին գտնվում էր Ստեփանակերտում, ՀՀ կառավարությունը 350 մլն. ռուբլի է առանձնացրել ԼՂՀ ազատված բնակավայրերի վերականգնման նպատակով, որից 250 մլն. ռուբլի՝ Մարտակերտի, 100 մլն. Ասկերանի շրջաններին: Ներկայումս Մարտակերտի շրջանի Կիչան, Չարդախլու, Չափար, Գետավան, Վաղուհաս, Գյուլաթաղ եւ Ջանյաթաղ գյուղերում շինարարական աշխատանքներ են իրականացվում Չարենցավանի եւ Արմավիրի շինարարական կազմակերպությունների ուժերով: Հիմնական դժվարությունը, որի հետ բախվում են շինարարները, ցեմենտի եւ վառելիքի պակասությունն է: Այդ բացը շտկելու նպատակով Հայաստանի կառավարությունն այս օրերին հատկացրել է 150 տոննա ցեմենտ:

Վառելիքի ապահովման հարցը գտնվում է լուծման ընթացքում: Վլադիմիր Մովսիսյանի խոսքերով, Մարտակերտի եւ Ասկերանի շրջաններում վերականգնողական աշխատանքները պետք է ավարտվեն նոյեմբերին:

Վահրամ Աղաջանյան
Մեր սեփ. թղթակից, Ստեփանակերտ

Բաքու

Ալիեւը խնդրում է Իրանի նախագահին ճնշում գործադրել Հայաստանի վրա

Ադրբեջանի նախագահ Հեյդար Ալիեւը դիմել է Իրանի նախագահ Ալի Աքբար Հաշեմի Ռաֆսանջանիին՝ անձնական հեղինակությունն օգտագործելով հայկական կողմի վրա ազդելու խնդրանքով: Չորեքշաբթի օրը Բաքվում կայացած բանակցություններում Ալիեւն Իրանի ղեկավարին հայտնել է, թե ռազմական գործողությունները չեն դադարում: Նրա խոսքերով, հայերի կողմից Հորադիզ տրանսպորտային հանգույցի գրավման պատճառով Ադրբեջանի հիմնական տարածքներից կտրվել են Ղուբաթլի, Ֆիզուլի, Ջեբրայիլի եւ Զանգելանի շրջանները: Ալիեւը հայտնել է տարբեր զենքերից Զանգելանի շրջանի անընդհատ հրետակոծման մասին, որոնց արդյունքում խաղաղ բնակչությունից շատ զոհեր կան: Հաշեմի Ռաֆսանջանին նշել է, որ հայկական ուժերի վերջին հարձակումը ոչ միայն ծանր դրության առջեւ է կանգնեցնում Ադրբեջանին, այլեւ վտանգում է ամբողջ տարածքի անվտանգությունը: Նրա խոսքերով, համաշխարհային հանրությունն այսօր ծգտում է արտաքին քաղաքականության մեջ ձեռնպահ մնալ ուժային մեթոդներից, մասնավորապես սահմանների փոփոխության հարցում: Նա վստահեցրել է Ալիեւին, որ Իրանը դժբախտության պահին Ադրբեջանին միայնակ չի թողնի եւ բոլոր ուժերը կներդնի, որ պետք է այդ երկրում նորից խաղաղություն հաստատվի:

ԻԻ

Պենտագոնն օգնում է Ադրբեջանին

Համաձայն ադրբեջանական աղբյուրների, Պենտագոնն օգնում է Ադրբեջանին ավարտելու Կասպից ծովի Գյունեշլի հանքավայրը ծայրցամաքին միացնող գազամուղի աշխատանքները: Մարտավորման տեղադրումը նախատեսվում է ավարտել այս տարվա վերջին, սակայն շահագործման ժամկետները դեռեւս չեն սահմանված:

Ֆայնենշըլ թայմս

Վրաստանի եւ Ադրբեջանի ազգային բանկերի որոշումը

Ռուսաստանի Կենտրոնական բանկում ստացված տվյալների համաձայն, Ադրբեջանի Հանրապետության ազգային բանկը Ռուսաստանի բանկերում թղթակցային հաշիվներ բացել թույլ է տալիս միայն այն դրամատներին, որոնք հատուկ թույլտվություն են ստանում Ադրբեջանի ազգային բանկից: Իսկ Վրաստանի ազգային բանկն ու կառավարությունը որոշել են փակել վրացական այն բանկերի բոլոր եղած թղթակցային հաշիվները ռուսական բանկերում, որոնք չունեն Վրաստանի ֆինանսների նախարարության հատուկ թույլտվությունը:

Ինֆորմ-ՏԱՍՍ

Անկարա

Չիլլերը պահանջում է գլոբալ արժեքներ

Մեխիկոյի Կանկուն քաղաքում անցկացվող Միջազգային առեւտրական պալատի ամենամյա համաժողովին հանդես է եկել քաղաքական նիստին պատվավոր հյուրի կարգավիճակով մասնակցում էր Թուրքիայի վարչապետ Թանսու Չիլլերը: Իր ելույթում տիկին Չիլլերը հիմնավորեց գլոբալ արժեքների ընդունումը ողջ աշխարհում, ժողովրդավարության հաստատման, մարդու իրավունքների պաշտպանության եւ ագրեսիայի վերացման համար: Որպես օրինակներ նշելով Բոսնիա-Հերցեգովինայի պատերազմը, Հայաստանի ագրեսիան Ադրբեջանի նկատմամբ եւ Սոմալիի իրավիճակը, Չիլլերը շեշտեց, որ այս տիպի միջադեպերը չէին պատահի, եթե ամբողջ աշխարհը միավորվեր դատապարտելու համար ագրեսոր կողմերի ագրեսիվ վարքը: Անդրադառնալով Թուրքիայի դիմումին Եվրախորհրդի անդամ դառնալու վերաբերյալ, նա հայտնեց, որ Եվրահամայնքը պետք է հաղթահարի իր՝ քրիստոնեական ակումբ լինելու ծեսափոխման երկյուղը եւ ընդունի Թուրքիային որպես լիիրավ անդամի. այն պետք է միավորի տարբեր քաղաքակրթություններ եւ, հետեւաբար, երաշխավորի, որ մշակույթների միջեւ նոր պատեր չեն բարձրանա:

ՅՈՒՊԻ

digitised by A.R.A.R.@

Տնտեսություն

«ԹՄՐԱՄՈԼ» ՏՆՏԵՍՈՒԹՅՈՒՆԻՑ ՄԻՆՉԵՎ «ՀԵԾԱՆԻՎԻ ՀԱՅՏՆԱԳՈՐԾՈՒՄ»

Մի քանի օր առաջ ՀՀ Գերագույն խորհուրդը արտահերթ նիստում քննարկում էր սույն թվականի առաջին կիսամյակում և անցած ութ ամիսներին ՀՀ 1993 թ. պետբյուջեի և սոցիալ-տնտեսական զարգացման ծրագրի կատարման մասին կառավարության հաշվետվությունը: Որոշվեց ծրագրի կատարման ընթացքի 8 ամիսների արդյունքները գնահատել անբավարար, պահանջելով տնտեսական բարեփոխումների ուղղությամբ տարվող աշխատանքների, բնակչության սոցիալական պաշտպանության և հետագա նախադրյալների ստեղծման ապահովման առումով, միաժամանակ առաջարկելով կառավարությանը գործնական միջոցառումներ ձեռնարկել 1993 թ. սոցիալ-տնտեսական զարգացման ծրագրով նպատակային խնդիրների կատարման համար:

Երևի շատերը ծանոթացան խնդրո առարկայի մասին մամուլում հրապարակված ՀՀ վարչապետի ելույթին: Սակայն թերևս քչերը խորացան այդ թվերի ու տոկոսների, մասնագիտական տերմինների մեջ: Եւ դա հասկանալի էր, քանզի ցանկացած կառավարման, թե ղեկավարման գնահատման արժևորման ամենացայտուն ցուցանիշը տնտեսական արդյունավետությունն է, տնտեսական արդյունքը, այն էլ իրականը, այլ ոչ թե թվայինը կամ տեսականը: Իսկ այդ արդյունավետություն կոչվածը զանգվածների համար արտահայտվեց հասարակության մեջ բևեռայնության էլ ավելի խորացմամբ, պարենային զամբյուղի արժեքի աճով, դրամական համակարգի ու դրամաշրջանառության շարունակվող խայխայմամբ, արժեզրկման հսկայական ցատկով, և անպայման չմոռանանք նշել, 250-ի փոխարեն բնակչության մեկ շնչին տրվող 350 գրամ հացով:

1993 թ. հունվար-սեպտեմբեր ամիսներին ազգային եկամտի ծավալը կազմել է նախորդ տարվա նույն ժամանակահատվածի 71,6 տոկոսը: Իբրև համեմատության ցուցանիշ վերցնելով նախորդ տարվա կատարողականը, չի նշվում, թե վերջինս իր նախորդի ո՞ր մասն էր ապահովել: Հակառակ դեպքում ընդհանուր նվազման միտումի ծովում առանձին երեք ամիսներին ապահովված ազգային եկամտի աճը՝ 22,8 տոկոս, 21,2 և 52,0, ընդ որում վերջին թվի կասկածելի լինելու պարագայում, լոկ ավազահատիկներ պիտի լինեին:

Եւ այստեղ էլ ուղենիշ ընտրելով ու վկայակոչելով անցած տարվա սեպտեմբերին սկսված ազգային եկամտի անկումը (Վրաստանի երկաթգծի փակման պատճառով), «հիմքեր» են առաջանում մտածելու, որ մինչև 1993-ի վերջը կհասնենք ու կգերազանցենք նախորդ տարվա մակարդակը: Սա ըստ էության պետք է հասկանալ միայն հետևյալ կերպ, որ ամենամեծ լավատեսության դեպքում նույնիսկ կունենանք 1992-ի պատկերը, սակայն բացառյալ այն դեպքերը, որի մնացորդային քանակությունը (նախորդ տարիներից եկող) դեռևս առկա էր անցած տարի, և որն անէացել է այս տարի:

Այսպիսով, ստացվում է, որ նյութական արտադրության ոլորտում արտադրված համախառն արդյունքի այն մասը (նոր ստեղծվածը), որը մնում է նյութական արտադրական ծախսերը հանելուց հետո և որը հասարակական բոլոր դասակարգերի ու խմբերի եկամուտների աղբյուրն է, շարունակում է անկում ապրել, ձևակերպում ստանալով իբրև «եկամուտների ընդհանուր ծավալների թերակատարում»:

Ֆինանսական ճգնաժամը պատճառաբանվում է տեխնիկական վարկերի տրամադրման դադարեցմամբ, կոշտ ֆինանսական քաղաքականության հետևանք, ՌԴ և ՀՀ կենտրոնական բանկերի թղթակցական հաշիվների սառեցմամբ, նորանկախ պետություններից մի քանիսի սեփական դրամին անցնելու արդյունքում առաջացած ֆինանսական հաշվարկների բարդացմամբ (չկային փոխանակման կուրսեր), ռուբլու գոտուց Ռուսաստանի դուրս գալով, դրամաշրջանառությունը կազմալուծող կանխիկ գործարքների ծավալի կտրուկ աճով առևտրում:

Հասկանալի է, որ երբ չկան փոխադարձ վճարումները, պարտքերի մարումը երաշխավորող-ապահովող գործուն մեխանիզմներ, երբ արժեզրկումը դուրս է գալիս տնտեսագիտական կանխատեսումների ոլորտից ու թափանցում քաղաքականություն, պայմանավորվում քաղաքական իրավիճակներով, միայն իր շահն ու վնասը չհասկացող տնտեսը կարող է պարտքեր տրամադրել, փոխանցումային գործարքների գնալ, փոխանցումներ, որոնք նույնիսկ վերջին տարիների ամենախաղաղ ժամանակահատվածներում անգամ գնում խցանվում էին նախկին խորհրդային անծայրածիր տարածքի դրամատներից որևէ մեկում և «դեսպվում» ոչ ի շահ գնորդի ու վաճառողի: Իսկ քանի որ տնտեսավարման ամենաակտիվ և ամենաարագ շահույթ ապահովող գործընթացներից մեկը (եթե ոչ առաջինը) առևտուրն է, ապա հասկանալի է, թե ինչու այն (հատկապես մասնավորը, պարտք հող մտնելով պետական սեկտորի անգործությունը) կտրուկ բարձրացրեց կանխիկ գործարքների ծավալը:

Մեզանում պետական ձեռնարկություններին վարկերը տրամադրվել են ելնելով տվյալ ժամանակահատվածում ձևավորված բանկային տոկոսի մեծությունից (4-6 տոկոս ամսական), իսկ գյուղատնտեսության և էներգետիկայի բնագավառների ձեռնարկություններին, ինչպես նաև խոր վերակառուցում (կոնվերսիա) պահանջող արդյունաբերական ձեռնարկություններին արտոնյալ (1-3 տոկոսով): Նշվում է, որ սրա նպատակը էներգետիկ ճգնաժամից, տրանսպորտային շրջափակումից, կոնվերսիայից և գների աճից առավելագույնս տուժած խոշոր ձեռնարկություններն ապահովելն էր արտադրության աշխուժացման, գործունեության վերսկսման և ընդլայնված վերարտադրության ապահովման համար անհրաժեշտ շրջանառու միջոցներով: Իհարկե, դրանք չէին կարող և չբավարարեցին շրջանառու միջոցի նկատմամբ ձեռնարկությունների պահանջը:

Երբ վարկային էմիսիան օգտագործվել է լոկ արդյունաբերությունը փոքր-ինչ աշխուժացնելու համար, ապա կնշանակի, որ միայն աշխուժացման տեմպը պահելու համար պարբերաբար, եթե ոչ անընդհատ, պիտի ստիպված լինենք էմիսիոն ներարկումներ կատարել արդյունաբերություն, որը ամենևին չի կարող կայունացում և արժեզրկման զսպում բերել:

Էմիսիան, այդ հայտ կարևոր և ծայրահեղ միջոցներից մեկը, պետք է ուղղված լինի մակրոտնտեսական խնդիրների լուծմանը, կառուցվածքային առաջընթացի ապահովմանը: Չէ՞ որ այդ էմիսիա կոչվածը նույն արյան ներարկումն է հիվանդին վիրահատության կամ հիվանդության ծայրահեղ սրման ժամանակ: Կարո՞ղ է արդյոք ապաքինվելու, նորմալ գոյատևելու հույսեր փայփայել հիվանդը, որի օրգանիզմի ամենակենսական ֆունկցիաներից ոչ բոլորն են մի կերպ պահպանվում ներարկումների միջոցով, չէ որ դա նույն թմրամոլն է...

Երբ խոսում ենք միջոցների վերաշխացման մասին, թերևս հենց սա էլ պիտի նկատի ունենալ: Ինչպե՞ս կարելի է վարկեր տրամադրել վարող արժեզրկման պայմաններում, «տվյալ ժամանակահատվածում ձևավորված բանկային տոկոսով»: Իսկ կոնվերսիա պահանջող արդյունաբերական ձեռնարկություններին (դեռ հարց է ձեռնարկություննե՞րն, թե՞ ում) արտոնյալ վարկեր տրամադրելը: Համոզված եմ, որ մի գեղեցիկ օր հարց է դրվելու «վերակոնվերսացնել» դրանք, այսինքն ետ բերել կորցրածը, այն արտադրությունները, որոնք ինչ-որ մոգական հրամանին հլու շրջվեցին դեպի «հեծանիվի հայտնագործում»:

Խոսք է գնում ընդլայնված վերարտադրության համար անհրաժեշտ շրջանառու միջոցների մասին: Զարմանալի է, որ արտադրական հզորությունների թերբեռնման, թերօգտագործման պայմաններում կարելի է դեռ խոսել ոչ թե վերարտադրության ապահովելուց, այլ մի բան էլ ավելին՝ ընդլայնված վերարտադրության:

Էներգետիկայի և գյուղատնտեսության հարցում հասկացվող ուշադրությունը դեռ մի բան էլ պակաս է: Աշխարհի զարգացող և զարգացած երկրների փորձն է ցույց տալիս, որ կան ոլորտներ, որոնք ավանդաբար եղել ու մնում են կառավարությունների մշտական ուշադրության կենտրոնում, շատ ճյուղեր ուղղակի լրավճարներով են գոյատևում: Մեր պարագայում, մեր հողային պաշարների սակավության և կլիմայական աննպաստ պայմանների դեպքում թվում է, թե առավել ևս պիտի թեքվել գյուղատնտեսության վրա, սակայն... հողի սխրահռչակ սեփականաշնորհումից հետո գրեթե ամբողջությամբ հանձնված է «ինքնահոսի»: Շուկա՞ն պիտի կարգավորի:

ՄԱՐԱՏ ԲԵԿՅԱՆ
Մեկնաբան

Կարճ

Շիրակցիները «Շիրակի» համար

Խոսքը ոչ թե համանուն ֆուտբոլային թիմի, այլ Գյումրիի շրջանի հեռուստատեսության մասին է, որին նյութական և բարոյական սատար կանգնելու համար նոյեմբերի 24-ին Վարդան Աճեմյանի անվան դրամատիկական թատրոնի շենքում կազմակերպվել էր բարեգործական համերգ-մարաթոն: Լեփ-լեցուն դահլիճը լավագույն վկայությունն էր այն բանի, որ գյումրեցիները հասցրել են սիրել իրենց փոքրիկ կապույտ էկրանը:

«Շիրակ» հեռուստատեսությունն ընդամենը մի քանի ամսվա պատմություն ունի. ստեղծվել է մաեստրո Ճգնավորյանի ուխտագնացությունից գոյացած գումարներով գնված արտասահմանյան հեռուստասարքավորումների հիմքի վրա: Ընդամենը կարճ ժամանակամիջոցին այն կարողացել է վեր հանել գյումրեցիների կյանքի տարբեր ոլորտները, լուսաբանել նրանց հուզառատ առօրյան և օգնել այդ առօրյայի բարելավմանը:

Համերգ-մարաթոնին մասնակցեցին ոչ միայն տեղական ինքնագործ և արհեստավարժ գեղարվեստական խմբեր, այլև մայրաքաղաքից ժամանած հյուրեր: Հայկական հեռուստատեսության անունից իր գործընկերներին ողջունեց Գրիգոր Հարությունյանը: Կոմպոզիտոր Արամ Սաթյանի նվագակցությամբ ելույթ ունեցավ էստրադային երգչուհի Ռաիսա Մկրտչյանը: Իսկ հինավուրց երաժշտության «Շարական» խումբը (գեղ. ղեկավար Դանիել Երաժիշտ) ի շարս այլ երգերի առաջին անգամ հայրենիքում կատարեց սփյուռքահայ կոմպոզիտոր Վազգեն Մուրադյանի «Հայրենածաղիկ» երգը:

Զարմացրեց գյումրեցի գործարարների պասիվությունը իրենց հեռուստատեսությանն օգնելու հարցում: Այն դեպքում, երբ քաղաքի դպրոցականներն ավելի առատաձեռն գտնվեցին:

Համերգ-մարաթոնի երեկոյան մի քանի ժամերը հանդիսականներին և հեռուստադիտողներին պարգևեցին գեղագիտական բերկրանքի հաճելի պահեր, իսկ դրա կազմակերպիչներին՝ «անհաշիվ» գումարներ:

Լ. Լ.

Հակոբ Պարոնյանի 150-ամյակը Լոս Անջելեսում

Լոս Անջելեսի Հայ Սևուլի սրահում մեծ շուքով նշվեց Հակոբ Պարոնյանի ծննդյան 150-ամյակը: 1300-ից ավելի հայ հանդիսականներ ականատես եղան փառահեղ մի հանդիսության, որին մասնակցեցին հայ մշակույթի 10-ից ավելի ներկայացուցիչներ՝ դերասաններ, երգիչներ, ասմունքողներ, գրողներ, երգիծաբաններ: Լոս Անջելեսի «Քաջ Նազար» երգիծաթերթի կազմակերպած երեկոյին բեմադրվեցին հատվածներ երգիծաբանի «Մեծապատիվ մուրացկաններ», «Պաղտասար աղբար» և այլ ներկայացումներից: Օրվա գլխավոր բանախոսն էր «Ոզնի» երգիծաթերթի գլխավոր խմբագիր Առամայիս Սահակյանը: Տեղական լրագրերը և հեռուստաժամերը մեծ դրվատանքով անդրադարձան տոնակատարությանը:

Ֆրանսիացի և ամերիկացի բժիշկները ժամանում են Հայաստան: Նոյեմբերի 28-ին Ֆրանսիայի 22 և ԱՄՆ-ի 8 հոգուց բաղկացած բժշկական պատվիրակությունները ժամանեցին Հայաստան: Ֆրանսիացի բժիշկները ներկայացնում են «ՅՈՒՄԱՖ» բժշկական կազմակերպությունը, որը նպատակ ունի ծանոթանալ Երևանի հանրապետական կլինիկական հիվանդանոցում գործող քիթ-կոկորդի և դիալիզի բաժանմունքների գործունեությանը: Պատվիրակությունների այցը կատարվում է միջազգային երկրների համապատասխան կազմակերպությունների հետ Երևանի հանրապետական հիվանդանոցի ունեցած պայմանագրի հիման վրա:

ՆՏ

Բժշկություն

Հանրապետական հիվանդանոցում բացվում են բժշկական նոր կենտրոններ

Օրերս Ֆրանսիայից Հայաստան ժամանեցին «Հայ բժիշկների միության» («Յումաֆ») Մարսելի բաժանմունքի անդամներ, մասնավոր գինեկոլոգներ Պիեռ Մաշոյանը և Ժիպեր Կերկերյանը: Նրանց նպատակն է ավարտին հասցնել Հանրապետական կլինիկական հիվանդանոցում լապարասկոպիայի և արհեստական բեղմնավորման կենտրոնների բացման աշխատանքները: Արդեն ստացված են արտասահմանյան արտադրության բժշկական բոլոր անհրաժեշտ սարքավորումները: Ֆրանսահայ բժիշկները կանցկացնեն մի քանի վիրահատություններ տեղի բժիշկների հետ միասին, որից հետո կենտրոնները կսկսեն ընդունել իրենց այցելուներին:

ՆՏ

Հ. Բագրատյանը ընդունեց Հարրի Գիլմորին

Նոյեմբերի 28-ին ՀՀ վարչապետ Հրանտ Բագրատյանն ընդունեց Հայաստանի Հանրապետությունում ԱՄՆ արտակարգ և լիազոր դեսպան Հարրի Գիլմորին և Հայաստանում ԱՄՆ մարդասիրական օգնության գծով պատասխանատու Սյուզան Օլդգին:

Հանդիպման ընթացքում քննարկվեցին ՀՀ կառավարության «Ձմեռ-93/94» ծրագրի իրագործմանը ԱՄՆ կառավարության մասնակցության առնչվող հարցեր: Մասնավորապես պայմանավորվածություն ձեռք բերվեց, որ այդ նպատակով ԱՄՆ կառավարության տրամադրած 15 մլն դոլարը կօգտագործվի հիմնականում նավթ և հնարավորության դեպքում նաև նավթամթերքներ գնելու և Հայաստան առաքելու համար: Դրանք կհատկացվեն առավել անապահով քաղաքացիներին:

Զրույցին ներկա էին ՀՀ պետական նախարարներ Ռաֆայել Բագոյանը, Սեպուհ Թաշճյանը, Գագիկ Մարտիրոսյանը, պաշտոնական այլ անձինք:

ՀՀ ԿԾ

ՊԱՀԱՆՋՎՈՒՄ ԵՆ ԹԱՐԳՄԱՆԻՉՆԵՐ

Հայաստանի ամերիկյան համալսարանին պահանջվում են բարձր որակավորում ունեցող թարգմանիչներ, անգլերենից հայերեն թարգմանություններ կատարելու համար: Ընտրությունը կատարվելու է մրցութային եղանակով, մեկ ժամ գրավոր թարգմանություն: Հաջողողները հնարավորություն կունենան ստանալ թարգմանությունների պատվերներ: Մրցույթը կկայանա նոյեմբերի 3-ին, ժամը 14-ին, Հայաստանի Ամերիկյան համալսարանի շենքում:

ԻՍԿՈՒՀԻ
ՍՊԸ
«Արաբկիր» հյուրանոց, 202 սենյակ, 23.38.21
Հրավիրում է տուրիստական ուղևորության նոյեմբերի 30-ին
ԵՐԵՎԱՆ-ՀԱԼԵՊ
ԵՐԵՎԱՆ-ՔԻՇ
ԵՐԵՎԱՆ-ԱՄԷ
ԵՐԵՎԱՆ-ԹԵՀՐԱՆ, ՍՊԱՀԱՆ, ԹԱՎՐԻԶ
Վիզաների ձևակերպում կարճ ժամանակում:
ՕԳՏՎԵՔ ՁԵՐ ԸՆՁԵՌՎԱԾ ՀՆԱՐԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻՑ՝ ԱՆՄԱՔՍ ԱՌԵՎՏՈՒՐ, ԲԱՐՁՐԱԿԱՐԳ ՀՅՈՒՐԱՆՈՑ ԵՎ ՍՊԱՍԱՐԿՈՒՄ:
PUBLISET

Ուշադրություն

Վաճառվում են և գնվում են մեծ քանակով ժողովրդական օգտագործման ապրանքներ

1. բյուրեղապակյա ջահեր
2. տնտեսական ապրանքներ
3. ամանեղեն
4. տրիկոտաժ
5. կոշկեղեն և այլն:

Զանգահարել՝ 53-04-52

digitised by A.R.A.R.@

ԹՈՒՐՔԻԱՆ ՁԳՏՈՒՄ Է ՀԱՐՄԱՐՎԵԼ ՆՈՐ ԻՐՈՂՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻՆ

Ինչ-որ բան այնպես չէ դանիական թագավորությունում: Իսկ որքան խոստումնալից սկիզբ ուներ թուրքական պատմական առաքելությունը ետխորհրդային թյուրքական աշխարհում: «Թուրքական մենաշար Բալկաններից մինչեւ Չինական ծով», գրում էին ոչ միայն թուրք ազգայնամոլները, որոնց քաղաքական իդեալիզմը ներելի կլիներ, այլեւ Անկարայում լուրջ տեսական պաշտոններ գրավող քաղաքական գործիչները: «Նոր աշխարհակարգում «Թուրքիայի եւ թուրք ժողովրդի ռազմաքաղաքական դերը խոստանում էր շատ ավելի շահավետ լինել, քան անգամ սառը պատերազմի տարիներին, երբ խորհրդային սպառնալիքի հարավային ուղղության պատնեշի դերը ստանձնած երկիրը անսահմանափակ վարկավորում ուներ եւ բացառիկ հնարավորություն՝ հագեցնելու իր պաշտպանական համալիրը արդիական զենքով եւ նույնիսկ որոշ տեխնոլոգիական նորույթներով: Օրեցօր աճող բազմամիլիարդանոց պարտքերը եւ դրանց հնարավոր հետեւանքները երկրի քաղաքական ապագայի համար թուրքական վերնախավին չէին անհանգստացնում, քանզի հնարավոր չէր ցանցառի լեզվով խոսել մի երկրի հետ, որն այդքան պատասխանատու դիրք էր գրավում խորհրդային կայսրության անմիջականորեն հարող ռազմավարական շրջանում: Տասնամյակներ շարունակ Թուրքիային ներվում էր ամեն ինչ: Միմյանց փոխարինող զինվորական վարչակարգերի վայրագությունները սեփական քաղաքական ընդդիմության դեմ չէին խանգարում մարդու իրավունքների պաշտպանության ջերմեռանդ ջատագով Միացյալ Նահանգներին այդ երկիրը դասել իր ռազմավարական դաշնակիցների եւ բարեկամների շարքում: Թուրքիային ներվեց նաեւ Հյուսիսային Կիպրոսի բռնազավթումը, որը ետպատերազմյան Եվրոպայի պատմության մեջ կարող էր համեմատվել թերեւս միայն Բուդապեշտ ու Պրահա խորհրդային բանակի ներխուժման հետ, որը, ի տարբերություն թուրքական ագրեսիայի, ներման ինդուլգենցիա այդպես էլ չստացավ: Եւ ամենակարեւորը այն էր, որ ոչ մի ներքաղաքական կամ արտաքին քաղաքական գործողություն կապված Թուրքիայի հետ չէր խոչընդոտում մեծաքանակ զենքի ներմուծմանը Թուրքիա: Թուրքական տնտեսության ազատականացման եւ ներքաղաքական կյանքի համեմատական ժողովրդավարացման գործընթացի զարգացման ընթացքում էր, որ ակնհայտ դարձան պաշտպանական ոլորտում թուրք-ամերիկյան համագործակցության միակողմանիության բազմաթիվ թերությունները: Ոչ, Թուրքիան չէր հրաժարվում զենքի մատակարարումներից, սակայն այլեւս չէր ուզում բավարարվել միայն դրանցով: Հանգուցյալ նախագահ Թուրգութ Օզալի եւ փորձառու քաղաքական գործիչ Սուլեյման Դեմիրելի շրջապատում սկսեցին գիտակցել, որ 20-րդ դարի վերջում շրջանային գերտերության կարգավիճակը չի պայմանավորվում միայն բանակի հզորությամբ, առավել եւս որ այդ բանակը հարյուրավոր ամերիկյան թելերով կապված է Միացյալ Նահանգների զինվորական վերնախավի եւ հատուկ ծառայությունների հետ եւ ուստի իբրեւ ամբողջովին ինքնուրույն ուժ հանդես գալ չի կարող: Թուրքիան կարիք զգաց ժամանակակից տնտեսության եւ արդիական տեխնոլոգիաների, որոնք հնարավորություն կտային նրան մուտք գործել 21-րդ դար լիարժեք զարգացում ապրող երկրների շարքում: Բայց Թուրքիայի այս ձգտումը, մեղմ ասած, սառը արձագանք գտավ նրա ամերիկյան դաշնակիցների մեջ:

ԽՍՀՄ-ի փլուզումը բացառիկ հնարավորություն ընձեռեց Թուրքիային անցում կատարել ռազմական տերությունից համակողմանի զարգացման հեռանկարներով տերության: Միջինասիական թուրքական հանրապետություններում, Ղազախստանում եւ Ադրբեջանում թուրքական ազդեցության հաստատումը ի հակակշիռ իրանական կրոնական արմատականության ներթափանցման, արեւմտյան դաշնակիցների քաղաքական խրախուսանքը կարծես թե լուծված խնդիր էր համարվում: Հումքով եւ հանածոներով հարուստ այդ շրջանների շահագործումն էր, որ Թուրքիային վերջապես տալու էր այն, ինչից որ նա զրկվում էր Արեւմուտքի հետ համագործակցությունում՝ տնտեսական թռիչքային զարգացում: Բայց շաքարն ավելի շուտ եկավ, քան ուրախությունը եւ թուրքական տնտեսական էքսպանսիան շռնդալիորեն տապալվեց: Հարցն այնուամենայնիվ միայն այն չէ, որ Ռուսաստանը շատ արագ սթափվեց ետխորհրդային համակարգի փլուզումին հաջորդած ցնցումներից եւ ազդեցիկ լծակների գործադրմամբ կարողացավ վերանվաճել ավանդական շուկաները, այլեւ այն, որ Կենտրոնական Ասիայից եւ Անդրկովկասից հեռացող մի կայսրության փոխարեն Արեւմուտքն ամենեւին էլ չէր պատրաստվում հանդուրժել մեկ այլ կայսրության ծնավորումը, եթե անգամ դա տեղի էր ունենալու իր տասնամյակների դաշնակցի շուրջ:

Իրավիճակը Թուրքիայի համար իսկապես մտահոգիչ բնույթ է ստանում, որովհետեւ մի կողմից խորհրդային սպառնալիքի վերացումը զրկել է Միացյալ Նահանգներին մեծ միջոցների վատնման գնով Թուրքիայի քաղաքական լոյալությունն ապահովելուց, մյուս կողմից Թուրքիան փաստորեն զրկվել է միջինասիական եւ կովկասյան հարստությունները շահագործելու հեռանկարից, ինչը գոնե մասամբ կփոխհատուցեր առաջինի կորուստը:

Վիճակն ավելի բարվոք չէ նաեւ քաղաքական ոլորտում: Երկար ժամանակ միջազգային քաղաքական ասպարեզում իբրեւ Թուրքիայի կշռի ապացույց ծառայած Հյուսիսային Կիպրոսի թուրքական պետության ստեղծման փաստը այսօր դարձել է թուրքական քաղաքականության աքիլեսյան գարշապարը, որը խոցելի է դարձել Թուրքիան նրա համար ռազմավարական նշանակություն ունեցող բալկանյան, անդրկովկասյան եւ քրդական հարցերում: Եթե երկազգ Կիպրոսում թուրքերը իրավունք ունեն լիակատար ինքնիշխանության ձգտելու, օգտագործելով Թուրքիայի ռազմական միջամտությունը, ապա ինչու դրա իրավունքը չունեն Բոսնիայի սերբերը, Լեռնային Ղարաբաղի հայերը, կամ հենց Թուրքիայի քրդերը: Եթե Թուրքիան ուզում է իր ձայնը լսելի դարձնել միջազգային հանրության շրջանակներում, պաշտպանելով բազմազգ պետություններում էթնիկական անջատողականության անթույլատրելիությունը, ապա պետք է առաջինը օրինակ ծառայի, զիջելով Կիպրոսի թուրքական փոքրամասնության նկրտումները: Իսկ դա թուրքական կառավարության ուժերից վեր է, եւ նրա այդ թուլությունը հաջողությամբ շահարկվում է «խառը ազգային կազմ ունեցող երկրների մասնատման հիմնական միտումի» պաշտպանների կողմից:

Ձեզ ներկայացվող «Վաշինգտոն թայմսի» հոդվածը գրված է չոր լեզվով եւ լուրջ ձեւակերպումներով, որոնք թվարկում են այն բոլոր հիմնահարցերը, որոնք պետք է հաղթահարի Թուրքիան նոր իրողությունների աշխարհում իր տեղը գտնելու ճանապարհին:

ՆԱՏԱԼՅԱ ԺԵՌԼԻՑԻՆԱ

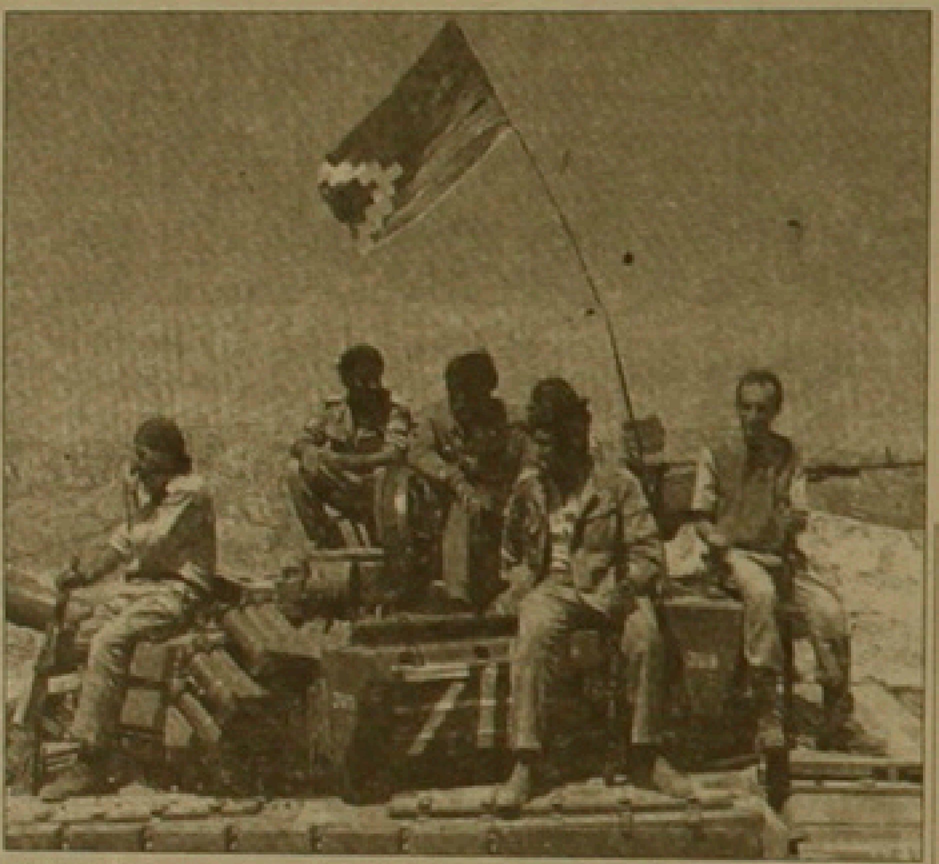

Թուրք առաջնորդը ցանկանում է անցում կատարել տնտեսական հիմնահարցերին

Շարունակական բնույթ կրող քրդական ապստամբական պատերազմի, տնտեսական բարդությունների եւ իրանական արմատականության ֆոնի վրա Թուրքիայի վարչապետ Թանսու Չիլլերը, որն այսօր ժամանել է ԱՄՆ, պատրաստվում է առաջարկություններ նախաձեռնել թուրք-ամերիկյան փոխհարաբերությունների լուրջ վերանայման ուղղությամբ: Թուրք դիվանագետների կարծիքով, նոր առաջարկությունների էությունը «անվտանգության ոլորտում» երկարատեւ համագործակցությունից անցումն է ավելի տնտեսական համագործակցության, ինչը հնարավորություն կտա Թուրքիային լուծել սառը պատերազմի շրջանին հաջորդած փոխհարաբերությունների նոր փուլի խնդիրները:

Բազմաթիվ հարցերի շուրջ առաջարկությունների կողքին, Թուրքիայի վարչապետ տիկին Թանսու Չիլլերը հանդես կգա Իրաքի դեմ տնտեսական պատժամիջոցների եւ շրջափակման վերացման օգտին, քանզի 1990 թ. Պարսից ծոցի ճգնաժամից գործադրվող այդ միջոցառումները Թուրքիային արդեն հինգ միլիարդ դոլլարի վնաս են պատճառել: Թեեւ Թուրքիան կարճ ժամանակով ստանձնեց Հյուսիսատլանտյան դաշնության հարավարեւելյան խմբակցության պահապանի դերը, նա շարունակում է մնալ Միացյալ Նահանգների գլխավոր դաշնակիցը շրջանում: Թուրքիայի դերն ավելի բարձրացավ նախկին խորհրդային մահմեդական հանրապետություններում ծագած խժդժությունների հետեւանքով: Այդ ֆոնի վրա Անկարայի իշխանությունների զգայունությունը հակազդեց իրանական արմատականության ծայրահեղական միտումներին:

«Մենք հասկանում ենք, որ ժամանակները փոխվել են եւ հետեւաբար պետք է փոխվեն նաեւ մեր փոխհարաբերությունները ԱՄՆ-ի հետ», հայտարարել է թուրք դիվանագետներից մեկը: Իրաքում իշխող Սադդամ Հուսեյնի վարչակարգի դեմ կիրառվող պատժամիջոցների վերացման մասին տիկին Չիլլերի առաջարկը հաջորդեց Թուրքիայի արտգործնախարար Հիքմեթ Չեթինի այն հայտարարությանը, որ ասվում էր. «Մենք չենք ուզում, որ սառադամները շարունակվեն: Մենք ուզում ենք, որպեսզի Թուրքիան վերադառնա միջազգային հանրության գիրկը»:

Թուրքիան առաջիններից մեկն էր այն երկրների շարքում, որոնք պաշտպանեցին Միացյալ Նահանգների կողմից առաջնորդող դերի ստանձնումը Հուսեյնի դեմ ձեռնարկված դաշնությունում: Չնայած իր համար ծագող մեծ վտանգին, Թուրքիան այնուամենայնիվ շրջափակեց իրաքյան նավթամուղը եւ տրամադրեց իր ռազմական հենակետերը Իրաքի դեմ օդային հարվածներ հասցնելու համար: Նախագահ Քլինթոնի եւ Միացյալ Նահանգների վարչակարգի անձնակազմի այլ ներկայացուցիչների հետ բանակցությունների ժամանակ տիկին Չիլլերը բավարար ուշադրություն չդարձրեց Միջերկրական ծովի Կիպրոս կղզում տեղաբաշխված թուրքական զորքերի խնդրի վրա: «Կիպրոսում հատուկ նշանակություն ունեցող որեւէ իրադարձություններ չեն սպասվում», հայտարարեց թուրք դիվանագետներից մեկը: Իսկ մեկ ուրիշ դիվանագետ հայտարարեց, որ տիկին Չիլլերի համեմատաբար թույլ կառավարության ուժերից վեր է դիմանալ կղզու բաժանված մասից երեսուն հազարանոց թուրքական բանակի դուրսբերմանը:

Իր նախընտրական մրցավազքի ընթացքում նախագահ Քլինթոնը խոստումներ տվեց թուրքական բանակի կղզուց դուրս բերման ուղղությամբ: Դրանք կրկնությունն էին այն խոստումների, որ տալիս էին նրան նախորդած բոլոր նախագահական թեկնածուները Կիպրոս Թուրքիայի ներխուժման օրից սկսած: Միացյալ Նահանգների վարչակարգին մոտ կանգնած շրջանակներում խոսում են այն մասին, որ Կիպրոսում տիրող «անարյուն լարվածությունը» խամրում է այն արյունալի հակամարտությունների առջեւ, որոնք համակել են ողջ աշխարհը: Այլ աղբյուրի համաձայն, «խառը ազգային կազմ ունեցող երկրների մասնատման հիմնական միտումը գերակշռում է նրանց խաղաղ գոյակցության սփոփողական պահպանման միտումին, ինչը կարող էր չարիքի դեմ դեղամիջոց ծառայել»:

Վիեննայում, Եվրոպական խորհրդի վերջին հանդիպման ժամանակ տիկին Չիլլերն ասաց, որ «Կիպրոսում պետք է միավորման եւ տարանջատման որոշակի աստիճան լինի հույն մեծամասնության եւ թուրք փոքրամասնության միջեւ թուրքական զենքի պատնեշի հետեւում»: «Այստեղ ապրում են երկու տարբեր բնույթ ունեցող մարդիկ, որոնք ուզում են անջատ-անջատ ապրել», հայտարարեց տիկին Չիլլերը:

Կիպրոսը բնակեցնող երկու համայնքների ապագան համակեցության շրջանակներում տեղավորելուն ուղղված Միացյալ Նահանգների բոլոր ջանքերը անհաջողություն են կրել, եւ հիմնականում դա տեղի է ունեցել թուրք փոքրամասնության դիմադրության պատճառով:

ՋԵՅՄՍ ԴՈՐՍԻ
Հատուկ թղթակից, Ստամբուլ
«Վաշինգտոն Թայմս», 14 հոկտեմբեր 1993 թ.

Ռուսաստանը, Վրաստանը եւ Թուրքիան՝ Հայաստանի երեք խնդիրները

Հայաստանի նախագահի այցը Մոսկվա մեկնաբանում է «Նեզավիսիմայա գազետան»

Կարճ ժամանակում Հայաստանի նախագահ Լեւոն Տեր-Պետրոսյանի երկրորդ այցը Մոսկվա հիմնականում կապված էր ֆինանսական խնդիրների հետ. Կրեմլում քննարկվում էին ռուբլու գոտու ստեղծման հեռանկարները: Ռուսաստանյան կողմը գտնում է, որ մինչ այդ պետք է սահմանվի ռուսաստանյան ռուբլու եւ հանրապետությունների տարածքում գործող դրամային ժամանակավոր միավորների հարաբերությունը: Բանակցությունների ժամանակ պատվիրակությունները խորհրդակցություններ անցկացրին Վրաստանի կացության վերաբերյալ: Երկաթգծի եւ փոխադրվող բեռների պահպանության համար Վրաստան զորք մտցնելու Շեւարդնաձեի խնդրանքը, բանակցությունների մասնակիցների կարծիքով, կպահանջի լրացուցիչ քննարկում Երեւանում: Հայաստանի համար հաղորդակցությունների ազատ գործելը կենսականորեն կարեւոր է: Այնուամենայնիվ նա կհամաձայնի մասնակցել ենթադրվող գործողությանը պայմանով, եթե ստեղծվի քառակողմ խառը կազմ (Ռուսաստան, Վրաստան, Ադրբեջան եւ Հայաստան):

Հայաստանի դեսպանությունում (այդպես է գրում թերթը - խմբ.) Լեւոն Տեր-Պետրոսյանը հանդիպում ունեցավ թուրքական դեսպանի հետ: Հայաստանը գտնում է, որ հայ-թուրքական երկկողմ շփումները, որոնք այժմ մի քիչ «լռել են», չպետք է կախված լինեն հայ-ադրբեջանական կամ թուրք-ադրբեջանական հարաբերություններից: Սակայն մեկ անգամ չէ, երբ Անկարայի հետ հարաբերությունները մտել են փակուղի, եւ Երեւանը ջանքեր է գործադրել, որպեսզի դրանք կանոնավորվեն, գտնելով, որ բոլոր դեպքերում երկխոսությունը ավելի լավ է, քան դրա բացակայությունը: Հայաստանը իր կողմից արգելք չի ստեղծում, որպեսզի զարգացվեն առեւտրական, տնտեսական եւ մշակութային հարաբերությունները, եւ ցանկանում է կարգավորել դիվանագիտական հարաբերությունները:

Երեւանը առաջարկեց անցկացնել Հայաստանի, Ադրբեջանի եւ Թուրքիայի տրանսպորտի նախարարների հանդիպում, որպեսզի քննարկեն մայրուղիների ապաշրջափակման հարցը: Այնտեղ, ըստ երեւույթին, կարծում են, թե Թուրքիան չի դիմի միակողմանի քայլի եւ տարանցիկ ճանապարհ չի բացի իր տարածքով մարդասիրական բեռներ տեղափոխելու համար:

ԼԻԱՆԱ ՄԻՆԱՍՅԱՆ

Պաշտոնական Երեւանը շահագրգռված է Հայաստանի եւ Թուրքիայի միջեւ հարաբերությունների կարգավորմամբ. այդպես կարելի է բնորոշել Հայաստանի նախագահ Լեւոն Տեր-Պետրոսյանի արտահայտությունների էությունը, որը նա արեց հոկտեմբերի 18-ին Մոսկվայում, Ռուսաստանում Թուրքիայի դեսպան Հալիտ Քամելի հետ կայացած բանակցությունների ընթացքում: Այդ հանդիպումը նախատեսված չէր Լեւոն Տեր-Պետրոսյանի այցի ծրագրում: Տեր-Պետրոսյանի հանդիպումը Հալիտ Քամելի հետ տեղի ունեցավ Մոսկվայում Թուրքիայի դեսպանությունում, հայկական կողմի նախաձեռնությամբ: Տեր-Պետրոսյանն ասաց, որ անհրաժեշտ է բոլոր արգելքները հանել երկու երկրների համագործակցության ճանապարհից: Հայաստանի ղեկավարությունը ենթադրում է, որ Թուրքիան որպես բարի կամքի արտահայտություն կկարողանա վերսկսել մարդասիրական բեռների առաքումը Հայաստան: Պատասխան ելույթում թուրքական դեսպանը կրկնեց Անկարայի արդեն հայտնի դիրքորոշումը թուրք-հայկական հարաբերությունների կապակցությամբ. հիմնական պայմանը Հայաստանի եւ Ադրբեջանի միջեւ վեճի բոլոր խնդիրների լուծումն է, մասնավորապես այն, ինչ վերաբերում է զավթված տարածքներին:

Հայաստանը նախկին ԽՍՀՄ միակ հանրապետությունն է, որը մինչեւ հիմա չունի դիվանագիտական հարաբերություններ Թուրքիայի հետ, իսկ Անկարայի հրաժարվելու պատճառը ոչ միայն հայ-ադրբեջանական հակամարտությունն է: Անկարան համառորեն պնդում է, որ Հայաստանի խորհրդարանը չեղյալ հայտարարի 1989 թ. դեկտեմբերին ընդունած Կարսի պայմանագրի վերանայման վերաբերյալ բանաձեւը կամ ընդունի հայտարարություն Թուրքիայի նկատմամբ տարածքային պահանջների բացակայության մասին:

Անկարայի եւ Երեւանի միջեւ հարաբերությունների նորմալացմանը խոչընդոտում է այն, գտնում են Թուրքիայի քաղաքական շրջանակներում, որ Հայաստանի ղեկավարությունը ձգտում է միջուկային տեխնոլոգիայի օգտագործման թույլտվություն ստանալ: Թուրքական մամուլի հաղորդմամբ, Թուրքիայի արտաքին քաղաքական գերատեսչության բարձրաստիճան ներկայացուցիչ պրն. Ե. Ռալփը Իսրայելի ռազմական գերատեսչության ղեկավարներից մեկի հետ հանդիպման ընթացքում անհանգստություն արտահայտեց Հայաստանի ղեկավարության որոշ քայլերի վերաբերյալ, որոնք ուղղված են միջուկային զենքի արտադրության տեխնոլոգիայի ձեռք բերմանը: Թուրք դիտորդների կարծիքով, Երեւանում որոշ ուժեր դա կօգտագործեն որպես հարեւան երկրների վրա ճնշում գործադրելու լծակ: Այդ մտադրության իրականացումը, գտնում են թուրք փորձագետները, սպառնալիք է Թուրքիայի ստրատեգիական շահերին եւ շրջանային անվտանգությանը:

ԱՅԳԵՆ ՄԵՀՐԵՎ

digitised by A.R.A.R.@

Հանդիպում

ԱՅԴ ՆՈՒՅՆ ՀԱՄԲԱՐՁՈՒՄ ԳԱԼՍՏՅԱՆԸ

«Ճիշտն ասած, զզվանքից զատ որեւէ բան չեմ զգացել, երբ քաղաքական գործիչը կամ բարձրաստիճան պաշտոնյան նախկին դառնալուց հետո սկսում է ճամարտակել ու քննադատել: Անող էիր՝ ժամանակին անեիր: Ու առայսօր իշխանությունների հասցեին որեւէ քննադատական խոսք չեմ ասել՝ չնայած շատ բաներ են կատարվում, որոնց հետ համաձայն չեմ եւ աշխատած ժամանակս էլ միշտ առարկել եմ: Լռությանս պատճառն առաջին հերթին այն է, որ հետեւից եկողներն անհամեմատ ավելի վատն են՝ ՀՀՇ-ից «օքիժիննիկները»... Հետո, կարծում եմ, որ հայ ժողովրդի համար 20-րդ դարում «Ղարաբաղ» կոմիտեն բացառիկ երեւույթ էր, ինչպես էին ընդունվում քաղաքական որոշումները, ինչ մթնոլորտ էր տիրում: Դա ինձ համար կյանքի մեծ դպրոց էր՝ «Ղարաբաղ» կոմիտեի դպրոցը: Այդ բոլորը եղավ, ամեն ինչին դիմացանք՝ հալածանքներին ու բանտին, բայց իշխանության դժվար փորձությանը չդիմացանք»:

Երբեմն քաղաքականության եւ դրա շուրջ հրապարակումներ պատրաստելիս այնպիսի զգացողություն ես ունենում կարծես գործդ օվկիանոսի հետ է: Այնտեղ, հատակում ինչ-որ բաներ են կատարվում, չտեսնված ու անիմանալի բույսեր կան, ձկներն են իրար հետ ուլտրաձայներով խոսում... Իսկ դու ձեռքումդ միայն փրփուրն ունես, օվկիանոսի կեղտոտ փրփուրը:

Հիմա, այդ նույն Համբարձում Գալստյանը: Ի՞նչ իրապաշտ ավեր է հյուսել նախկին քաղաքապետի մասին ժողովրդական բանահյուսությունը: Ամորինի ստացված ու պետական փողերով վերանորոգված 3-6 սենյականոց բնակարան, Սարյանի գողացված նկար, սեփական բեռնատար ինքնաթիռներ, համագործակցություն ՊԱԿ-ի եւ օրենքով գողերի հետ, նոր քաղաքապետի ծնողների անվանարկում եւ ընդհանրապես զանազան մանր խուլիգանական արարքների զուգակցում խոշոր չափերի ապօրինությունների հետ: Այժմ նա դոլլար է ցփում. ավելի ճիշտ, Դեմիրճյանը նրան բռնացրել է «Զվարթնոց» օդանավակայանում՝ 17 միլիոն դոլլար պարունակող ճամպրուկով ու Սարյանի կտավով եւ գնդակահարել «Ես ինչ օրի հասցրիք ես խեղճ ժողովրդին» բառերով...

Ու հանկարծ կառավարությունից մեկը, որը վերջապես ստացավ իր հասնելիք բնակարանը Պուշկին-Եկմալյան փողոցի շքահոյակ շենքում ու մինչ այժմ լսանալու առիթն ու պատճառը համարում էր Համբարձում Գալստյանին, ՀՀՇ-ի մի ոչ անհայտ դեմքի մասնավոր զրույցում ասված խոսքն է մեջբերում, ըստ որի այդ առասպելական բնակարանը էքս-քաղաքապետի վրա «հարամ» եղավ, որովհետեւ վերջինս հանրապետության ամենազորեղ անձնավորությանը բնակարան չէր հատկացրել: Այդ խեղճ homeless-ն էլ ստիպված շարունակել էր պետական ամառանոցում բնակվել:

Մեր հանրապետությունը միշտ ղեկավարել են պետական ամառանոցում ապրողները: Սա «գիշերային կառավարությունն» է, ու ըստ երեւույթին հարցերն այստեղ այսպես են լուծվում: Ասենք, այգում զբոսնելիս եւ կամ, ավելի փաստավավերագրական շուք տանք մեր հիվանդագին երեւակայությանը, շոգեբաղնիքում ծանր կշռույթավոր մի գործիչ գարեջրի գավաթը մի կողմ դնելով կասի մյուսին. «Ընգեր, արի դրան հանենք: Համ կարգին չի աշխատում, համ շուխուռը շատ է, համ էլ մեր տղերին հանում է»: Ու մյուսը, որ ընդհանրապես սովորություն ունի լսելայն դիտելու, թե ինչպես են մեկ առ մեկ հոշոտում իր պայքարի զինակիցներին, կհամաձայնի: Շատ-շատ, ինչպես եւ մյուս դեպքերում, այս մեկին էլ փոխնախարար կամ խորհրդական կդարձնեն:

- Ցայսօր դուք «Ղարաբաղ» կոմիտեից միակն եք, որը պաշտոնից հրաժարվելուց հետո որեւէ այլ պաշտոնի չնշանակվեց, այլ սկսեց բացահայտ զբաղվել առեւտրական գործունեությամբ: Ինչո՞ւ, Ձեր ընկերները ե՞լ են Ձեզանից երես թեքել:

- Երբ նկատի ունեք «Ղարաբաղ» կոմիտեի անդամներին, ապա հարաբերությունները բոլորի հետ էլ կարգին են՝ մեծ մասի հետ ջերմ, մեկ-երկուսի հետ ուղղակի լավ: Հանրապետության նախագահն իմ հրաժարականից հետո մի քանի անգամ առաջարկել է վերադառնալ պետական ծառայության, բայց չեմ համաձայնել: Պատճառները տարբեր են: Համենայն դեպս, այս աշխատանքում անզորության զգացումից սիրտդ չի ճմլվում: Տերը դու ես, վիճակը պարզ է ու ռիսկի ես ենթարկում լավագույն դեպքում ունեցվածքդ: Կարծում եմ, որ Համբարձում Գալստյանի վերադարձը առօրյա կյանք անցավ եղավ:

- Ո՞ւմ համար:

- Իմ: Իսկ քաղաքի համար... Դե, քաղաքի խնդիրները կարծես թե բոլորը լուծվել են՝ լավ մաքրվում է, տրանսպորտը կարգին աշխատում է, խոստացվել է ջեռուցել քաղաքը: Թերթերն էլ՝ կարմիր «Գոլոս»-ից մինչեւ դեղին «Էպոխա» ու երկնագույն «Երկիր» օրական երկու ձոն են գրում քաղաքային իշխանություններին: Իսկ երբ ինչ-որ բան քաղաքում լավ չէ, ապա մեղավորը կառավարությունն ու նախագահն են: Ուրեմն, քաղաքն էլ շահեց, ես էլ:

- Այնուամենայնիվ, Դուք հաստատակամ էիք, որ ձմռանը հրաժարական չեք տա: Ի՞նչ պատահեց, պատճառը արտակարգ լիազորություննե՞րն էին, որ նախագահը Ձեզ չէր տվել:

- Այդպես չէ: Իսկապես արտակարգ լիազորություններ պահանջել եմ, բայց ոչ ինձ համար: Դեկտեմբերի սկզբին հանրապետության նախագահին գործողությունների իմ ծրագիրն առաջարկեցի, ըստ որի ձմռան ընթացքում պիտի կասեցվեր բոլոր խորհուրդների գործունեությունը, այդ թվում եւ Գերագույն խորհրդինը: Պիտի վերեւից նշանակվող ղեկավարների ինստիտուտ հաստատվեր, կենսապահովման ոլորտում ռազմական դրություն մտցվեր: Կարծում եմ, այդ պայմաններում պետական մարմիններն ավելի հստակ կգործեին: Ուրեմն, ոչ թե Համբարձում Գալստյանի իշխանության, այլ պետության ուժեղացման կողմնակից էի եւ եմ:

- Ինչո՞ւ Ձեր այս մի ծրագիրն էլ չընդունվեց:

- Նախագահն ասաց, որ չի կարող հեղաշրջում կատարել: Ես պատմաբան եմ ու գիտեմ, որ դա իսկապես հեղաշրջում է, նաեւ դեմ է գործող սահմանադրությանը: Բայց տեսեք՝ Ելցինը գնաց այդ քայլին: Առաջիկա ձմեռն էլ է ծանր լինելու ու հանրապետության գերագույն իշխանավորը պիտի վճռական ու կտրուկ լինի՝ վերջ-առաջ պիտի «սովետները» ցրվեն: Կարեկցանքի՞ արժանի են ազգի ճակատագրով մտահոգված մեր ընտրյալները, որոնց աշխատանքային սխրանքն օրակարգը հաստատելուց այն կողմ չի անցնում քվորում չլինելու պատճառով:

- Լավ, ուրեմն Ձեր ընկերները կամ ընկերը Ձեզնից երես չեն թեքել: Իսկ կազմակերպությո՞ւնը, մասնավորապես քաղխորհրդի ՀՀՇ խմբակցությո՞ւնը...

- Իմ տպավորությամբ, հեռանալուցս հետո ՀՀՇ խմբակցությունը իր գործը կատարած մավրի նման հեռացավ, դադարեց գոյություն ունենալուց: Բարդ հարցեր են: Նոր քաղաքապետը բոլոր քաղաքական կուսակցությունների հետ լավ հարաբերություններ պահպանելու բացառիկ կարողություն ունի:

- Իսկ ի՞նչն է Ձեզ խանգարում այժմ փոխելու կազմակերպությունը:

- Նախ, որ ես Ռուբեն Թորոսյանը չեմ, որ երկու-երեք տարվա մեջ երեք-չորս կուսակցություն փոխեմ: Երկրորդ, որ վատ եմ վերաբերվում բոլոր կուսակցություններին էլ: Հասաս յուրօրինակ չեմ, բայց համարում եմ, որ բոլոր կուսակցությունները էլ սահմանափակում են անձի գործողությունները եւ վերջ-առաջ դառնում ոհմակ...

- Ասվածը վերաբերո՞ւմ է...

- Բոլորի՛ն: Առանց բացառության: Օրինաչափություն կա, որից ոչ մեկը չի կարողանում խուսափել՝ կորպորատիվ շահերի գերադասումն է ազգայինից չասեմ, ավելի տրամաբանականից ու բարոյականից:

- Առկա ճգնաժամը այդ՝ քաղաքակիրթ լեզվով կորպորատիվ, Ձեր բառով ասած՝ ոհմակային շահերի գերակայությամբ չէ՞ պայմանավորված նաեւ:

- Երբ զայրացած ես, կարծում ես աշխարհի ու մարդկության բոլոր այլանդակություններն ու այլասերվածությունը այս մի կտոր հողի վրա է կենտրոնացված: Երբ փորձում ես ավելի լուրջ ու հանգիստ նայել, հասկանում ես, որ կարող էր շատ ավելի վատ լինել (մեր նախկին եղբայր-հարեւանները վկա): Հայաստանում այսօր գոյություն ունեցող ճգնաժամը բնորոշ է բոլոր հետհամայնավարական հասարակություններին: Նույն մեղադրանքները հնչում են ամենուր: Հունգարիայի ու Լեհաստանի նման երկրներում էլ խոսում են ժողովրդավարների կաշառակերության ու ոչ կոմպետենտության մասին՝ ազգային հարստությունների ու արժեքների անամոթ արտահանում, հանցագործ աշխարհի չտեսնված ակտիվություն ու ցինիկություն: Պատճառներն ամենուրեք նույնն են՝ շուկայական հարաբերությունների հողային մուտք՝ համապատասխան իրավական դաշտի խառը բացակայության կամ դանդաղ ձեւավորման պայմաններում, ժողովրդավարական ավանդական ինստիտուտների բացակայություն կամ խիստ դանդաղ ձեւավորում, «թավշյա հեղափոխությունների» ալիքի վրա իշխանության եկած նախկին հասարակագետ-գիտնականների ու ուսուցիչների մասնագիտական անկարողություն տնտեսության ղեկավարման հարցերում եւ այլն:

Հայաստանում ներկայումս կատարվածը միանգամայն տեղավորվում է այս շրջանակներում՝ հարյուրապատիկ դժվարացած առկա կատակլիզմով՝ պատերազմով: Հայտնի ճշմարտություն է, որ պատերազմի ու շրջափակման մեջ գտնվող ոչ մի երկրի տնտեսությունը չի ծաղկել ու բարգավաճել (որից հարց է, թե եղած հնարավորություններն ինչպես են օգտագործվում): Ավելին, Հայաստանում ներքին քաղաքական կայունության առումով վիճակն ավելի բարվոք է: Սա առաջին հերթին մեր ժողովրդի իմաստության ու խոհեմության արդյունք է, բայց նաեւ ղեկավարության ու հատկապես նախագահի գործունեության:

Ես համոզված եմ, որ պատերազմի ավարտից հետո Հայաստանը շատ արագ ոտքի է կանգնելու: Ու սա հերթական լավատեսություն չէ: Անկախ ու հակառակ նրա, որ մեր այսօրվա կառավարությունը տանում է շուկան խեղդելու ու ամեն ինչ պետության ձեռքում պահելու քաղաքականություն: Երբ մի անտեղյակ մարդ ուշադրություն դարձնի մերոնց հարկային քաղաքականությանը՝ այն տպավորությունը կստանա, որ մեր միակ մտահոգությունը ներքին շուկան պահպանելն է ու ներմուծման դեմն առնելը: Բայց դա ուրիշ խոսակցություն է:

- Լավ, Դուք շատ հիմնավոր խոսեցիք օրինաչափությունների մասին, անհատների դերը բացառո՞ւմ եք: Մասնագիտական գիտելիքների պակասն ու բարոյական սկզբունքների բացակայությունը շատ վտանգավոր «օրինաչափություններ» են:

- «Ղարաբաղ» կոմիտեում մարդիկ էին, որոնք բարոյական արժեքներ ունեին: Համենայն դեպս, ես նրանց այդպես էի պատկերացնում:

Իսկ ամենամեծ վտանգը մեզ համար ոստիկանական պետություն դառնալն է: ՆԳՆ-ն պետություն է պետության մեջ, ու ապրում է միայն իր, կամ, ավելի ճիշտ, Վանո Սիրադեղյանի օրենքներով:

- «Ար»-ում Վանո Սիրադեղյանի խոսքն էր առանձնացված. «Այս անիշխանության վերջը պիտի տրվի, թե չէ օրինապահ մարմինները փորձանք կդառնան ժողովրդի գլխին»:

- Արդեն դարձել են: Բայց դա անձի, այսինքն շատ հեշտ լուծելի խնդիր է: Խորապես հարգում եմ հանրապետության նախագահին ու շատ հեռու եմ խորհուրդ տալու մտքից, բայց կարծում եմ, որ Վանո Սիրադեղյանին մեր ազգի ստեղծագործ հատվածին վերադարձնելու ժամանակն է: Առավել եւս, որ լավ գրող է ու շատ-շատ գրողներ երջանիկ կլինեին, երբ նրանց նորից բարեւելու երջանկությանն արժանացներ (իմ խոսքերը չեն, Վանոյինն են):

- Դուք դժվար թե քաղաքականություն վերադառնաք...

- Առեւտուրը քաղաքականությունից ազնիվ է: Ու հետո ինձ չի ներվելու, որ գողանալու անսահման հնարավորություն եմ ունեցել... Քաղաքի կենտրոնում շինարարության գինը մինչեւ իմ գալը մոտ մեկ միլիոն էր հասնում՝ այն ժամանակ բավական մեծ գումար էր: Ու այնքան խելք ունեմ, որ դա երկուսի գաղտնիք մնար...

- Վաղ թե ուշ կիմացվեր, կբացվեր:

- Էլի է բացվում չարածը: Կոկորդս որտե՞ղ պատեմ, որ այս թշվառ հանրապետության ընդամենը երկու աշխատող բեռնատար ինքնաթիռները ես եմ բերել, բայց կոպեկի օգուտ չունեմ դրանցից: Որ քաղաքում վերագրվող մի քանի տասնյակ եկամտաբեր կազինոները, խանութները ու այլ հիմնարկները ինձ, եղբորս կամ կնոջս չեն պատկանում: «Երեւան» հյուրանոցը «Առագաստ» համատեղ ձեռնարկությանը վարձակալությամբ հանձնելու պայմանագիրը հարյուր անգամ փորձաքննություն անցավ՝ տարեկան 26 հազար եկամուտ ունեցող հյուրանոցը վերականգնվելու ու վերանորոգվելու պայմանով տարեկան պիտի երկու միլիոն վարձավճար բերեր (այն ժամանակվա երկու միլիոն): Նման 100 օրինակ կարող եմ բերել, բայց ամենամեծ ճշմարտությունն այն է, որ չի սխալվում նա ով ոչինչ չի անում: Եւ ոչ միայն չի սխալվում՝ նրա մասին չեն բամբասում, չեն խոսում:

Հակառակ եզրից դառնանք: Ինչո՞ւ էի կյանքս բարդացնում: Միշտ կարող էի այնքան ձայն ունենալ, որքան ինձ պետք էր: Թե մյուսների նման պատգամավորների գի՞նը չգիտեի: Մեկինը մի հասցե է, մյուսինը մի խանութ կամ նկուղ: Ամենաթանկին կնշանակեի տեղակալ կամ քարտուղար:

- Է, ինչո՞ւ չարեցիք:

- Որովհետեւ կան բաներ, որ հարաբերություններ չփչացնելուց կամ աթոռին մնալուց թանկ են:

- Այդ բաներն էլ չարեցիք, չէ՞:

- Գնահատականի հարց է: Համենայն դեպս, չեմ պատրաստվում առաջիկայում քաղաքականություն վերադառնալ: «Աշխարհում քաղաքականությունից շատ ավելի հետաքրքիր զբաղմունքներ կան», ասաց Վազգեն Մանուկյանը վարչապետի պաշտոնից հրաժարվելուց հետո: Մեր տարբերությունն այն է, որ Վազգենն այնուամենայնիվ քաղաքական գործիչ է: Իսկ իմ նման մարդը չպիտի քաղաքականությամբ զբաղվի: Կզբաղվեմ առեւտրով՝ մինչեւ ոտքի կանգնեմ: Դրանից հետո հուշեր կգրեմ...

Հարցազրույցը վարեց
ԱՆՆԱ ԻՍՐԱՅԵԼՅԱՆԸ

Հ.Գ. Անտեղյակների համար. գիտական հոդվածներից բացի, Համբարձում Գալստյանն արդեն վաղուց է լուրջ եւ անլուրջ հուշեր գրում: Սարյանի նկարը, իրեն հասած տվյալներով, Մոսկվայում, չեչենների մոտ է եւ վաճառվում է 12 հազար դոլլարով: Պուշկինի փողոցի թիվ 1 շենքի նրա բնակարանը, որի ստացման օրինականության մեջ բազմաթիվ հատուկ ստեղծված հանձնաժողովներ են հավաստիացել, Համբարձում Գալստյանը ցանկանում է հանձնել հանրապետության համար մեծ ու գաղտնի ծառայություն կատարած մի անձի, որի համար դիմել է համապատասխան մարմիններին ու մինչեւ այսօր պատասխան չի ստացել:

Մի բան ճիշտ է, որ եթե հանրապետության առաջին զորեղության անձանց հետ Համբարձում Գալստյանի յուրօրինակ փոխհարաբերությունները չանդրադառնան նրա առեւտրական գործունեության վրա, նա շուտով կկարողանա ոչ միայն այդ բնակարանը (ի դեպ, դրա մասին առաջինը ես եմ գրել), այլ այդ ամբողջ շենքը գնել: ■

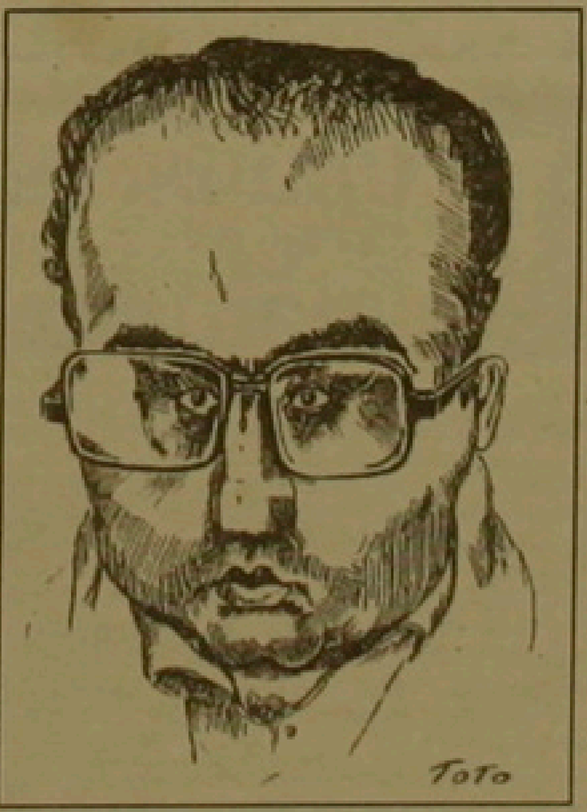

ամսագիր
պատկերազարդ
ԲԱՆԲԵՐ
ակադեմիական
արձակ
պոեզիա
եւ
ՏԱՌ ՏԱՌ
իր պոեզիայով հանդերձ
ԴԱԼԼԱՔՅԱՆ ՏԱՌԱՁԵՒԵՐ
OUTLINE FONTS
GARAMOND AND AVANT GARDE LIKE
դիմեք 562863, ԱԶԳ օրաթերթ

digitised by A.R.A.R.@

Բանկեր

«ՈՒԺԱՅԻՆ ՆԱԽԱՐԱՐՆԵՐԻ» ԿԱՆԱՅՔ ՎԱՅԵԼՈՒՄ ԵՆ ԱՐԵՎՄՏՅԱՆ ԽԱՆՈՒԹՆԵՐԸ

Ռուսաստանի անվտանգության նախկին նախարարի կինը եւ ներքին գործերի նախարարի առաջին տեղակալի կինը մի ընկերության կողմից հրավիրված են եղել Շվեյցարիա, որը եւ վճարեց նրանց հաշիվները: Շվեյցարական լրագրող էրիկ Զոյլին գնաց նրանց հետքերով, այսինքն՝ խանութներով, գրում է «Կոմսոմոլսկայա պրավդան»:

Հուլիսի վերջին Բորիս Ելցինի կրեմլյան աշխատասենյակում տեղի ունեցավ մի աշխույժ խոսակցություն: Գորգի վրա էր կանչվել անվտանգության նախարարության ղեկավար Վիկտոր Բարաննիկովը, որն օգտվում էր նախագահի անսահման վստահությունից: Ելցինը չզսպեց զայրույթը: Բարաննիկովը դուրս վռնդվեց եւ հեռացվեց պաշտոնից: Նույն ճակատագրին արժանացավ նաեւ Անդրեյ Դունաեւը՝ ներքին գործերի նախարարի տեղակալը:

Նախագահի սեղանին դրվեցին փաստաթղթեր, որոնք ապացուցում են, որ ռուսաստանյան քաղաքական հողեւի ծուխը կարելի է զգալ նաեւ Ցյուրիխում: Ինչի՞ մասին է խոսքը: Անցյալ տարվա հուլիսին, հիշատակված պաշտոնյա երկու անձանց կանայք (այն ժամանակ դեռ իրենց պաշտոնում), հրավիրվել էին Շվեյցարիա: Լյուդմիլա Բարաննիկովան եւ Աննա Դունաեւան Ցյուրիխում անցկացրին մի քանի օր, ինչպես պարզվեց, նրանց այցելության ծրագիրը չափազանց հագեցված էր:

Նրանց հրավիրած շվեյցարական «Դիսայ Ար» ֆիրման, որի շտաբ-բնակարանը գտնվում է Վալխանենում, իսկ բաժանմունքը՝ Ցյուրիխում, զբաղվում է զանազան ապրանքների առեւտրով եւ տեխնիկական խորհրդատվությամբ: Այն հիմնվել է 1992 թվականի հուլիսին, եւ դատելով ամեն ինչից, նրա գործերը ընթացել են բացառապես բարեհաջող, որովհետեւ ոչ ամեն ձեռնարկություն կարող էր իր հյուրերին կատարել նման նվիրատվություններ, գոյություն ունենալով ընդամենը մի տարի:

Նրանց այցելության ծրագիրը վերականգնել դժվար չէ: Խանութների դրամարկղերի չեկերը պահպանվում են, եւ նույնիսկ այժմ մի տարի անց, գործակատարները հիշում են անսովոր գնորդուհիներին: Լյուդմիլան եւ Աննան այնքան էլ չհոգնեցին: Նրանց արշավանքների երթուղիները դուրս չէին գալիս Բանհոֆշտրասե փողոցի սահմաններից, ուր գտնվում էր նաեւ իրենց հյուրանոցը: Թիվ 10 տուն: Ոսկերիչ Ժոլբեր Ալբեր. 21500 շվեյցարական ֆրանկի (15400 դոլլար) զարդեր: Թիվ 11 տուն. «Կոհոպսիկ» խանութ, «Մոնի» ասպարատ 2390 ֆրանկ (1700 դոլլար): Թիվ 28. «Մայստեր Ջիլբեր» խանութ, արծաթյա զարդեր 8337 ֆրանկ արժողությամբ (6 հազար դոլլար): Թիվ 31. ժամացույցի «Բայեր» խանութ, երկու «Ռոլեքս» ժամացույցներ՝ 19840 ֆրանկի (14200 դոլլար): Վաճառողը, ի դեպ, վերհիշեց, որ ժամացույցները ընտրելիս տիկինները կասկածեցին վերցնել 11 հազարանոցը, թե մի քիչ համեստ՝ 8 հազար դոլլարով: Կանանց ուղեկցող ֆիրմայի աշխատակիցը դիմեց Բարաննիկովային, թե «ձեր գեղեցկության տիպին ավելի շատ կսազի 8 հազարանոցը», այն ժամանակ վերցրին թե մեկը, թե մյուսը: Թիվ 39 տուն. «Շանել» խանութ, օծանելիքներ 17230 ֆրանկի (12300 դոլլար): Թիվ 46. հագուստների խանութ. վաճառողը նույնիսկ գինը չկլորացրեց, չնայած որ լավ գործ արեց. 32597 ֆրանկ եւ 25 սանտիմ (23283 դոլլար եւ 75 ցենտ): Թիվ 61. մորթեղենի «Պելց» խանութ, բաճկոններ եւ մուշտակներ 79250 ֆրանկի (56607 դոլլար): Խանութից դուրս գալիս նրանք նկատեցին եւ մի կաշվե վերարկու՝ 3,5 հազարի: Այն օրը նրանց ուղեկցող Բարբարա Բյերին նյարդային խանգարման եզրին էր: Նրա վարկային քարտը սպառվել էր, եւ նա չգիտեր որտեղից դրամ վերցնել: Որոշեց գալ հաջորդ օրը՝ երեքշաբթի, որպեսզի հաշիվը վճարեն: Չորեքշաբթի տիկնայք նորից այցելեցին խանութ՝ Աննան չկարողացավ իրեն զսպել, որ չգնի մուշտակը եւ կաշվե բաճկոնակը: «Մայամ» խանութը՝ կանանց սպիտակեղենի, որից գնվեց 28121 ֆրանկի ապրանք (20036 դոլլար): Եւ վերջապես թիվ 91 տունը. պայուսակներ, ծածկոցներ՝ 52 հազար 119 ֆրանկի (35297 դոլլար): Բանհոֆշտրասեում խանութներ այլեւս չկան՝ այնտեղ արդեն լճի ափն է: Ուրեմն, պետք է վերադառնալ մի այլ փողոցով, որտեղ «Ստեմֆեր» խանութում կարելի է ձեռք բերել 7301 ֆրանկի օծանելիք եւ ճամպրուկ՝ 794 ֆրանկի: Մի քիչ էլ ներքին սպիտակեղեն՝ 5 հազարի: Այսպիսով, Ռուսաստանի գլխավոր ոստիկանների կանայք դարձան 54 (հիսունչորս) սեղմիրանի տերեր:

Ուրբաթ օրը՝ հուլիսի 24-ին Լյուդմիլա Բարաննիկովան եւ Աննա Դունաեւան մեկնեցին Ցյուրիխի «Սավոյ» հյուրանոցի 504 եւ 507 սենյակները, հրաժեշտի ժամանակ փոքր բարից վերցնելով շամպայն, կոնյակ, գարեջուր եւ լիկյորներ: Ռուսները մի ավանդույթ ունեն. ճանապարհ մեկնելուց առաջ պետք է խմել: Դա կոչվում է «դոսսոշնի»: Օդանավակայանում փոքրիկ միջադեպ տեղի ունեցավ, քանի որ ստիպված էին վճարել վերակշռի համար. 21 ճամպրուկ կար: Դա եւս նստեց շվեյցարական 3 հազար ֆրանկ (2150 դոլլար): Եւ՝ դեպի տուն:

Ընդհանուր առմամբ, Աննայի եւ Լյուդմիլայի կարճատեւ այցը հրավիրող կողմի վրա նստեց 206 հազար դոլլար: Բնական է, որ տիկնայք իրենց գրպանից ոչինչ չէին վճարել: Եւ փաստական ապացույցներ կան, որ «Դիսայ» ընկերությունը լրիվ վճարել է այդ բոլոր գնումները: Տրամաբանական հարց է ծագում. ո՞ր ծառայությունների համար է ցյուրիխյան ֆիրման կատարում նման փառահեղ նվերներ Ռուսաստանի անվտանգության նախարարության ղեկավարի եւ ներքին գործերի նախարարի տեղակալի կանանց:

Մարլեն Բյերին, որը ձեւականորեն է ֆիրմայի տերը, եւ նրա կրտսեր քույրը մեկնաբանություններից եւ բացատրություններից ձեռնպահ մնացին: Ռուս լրագրողներին նրանք պատասխանում են, որ «ռուսական թերթերը կարող են գրել, ինչ ցանկանում են», իսկ շվեյցարականներին՝ որ «իրենք հանգիստ են ցանկանում»: Ֆիրման դադարեցրեց իր գոյությունը 1993 թվականին եւ, դատելով ամեն ինչից, պատկանում էր առեւտրական կառույցներին, որոնք Շվեյցարիայում ստեղծվել են ՊԱԿ-ի նախկին եւ այժմյան գործակալների կողմից: ■

ԱՄՆ

Քլինթոնը՝ Քլինթոնի եղբայրը

37-ամյա Ռոջեր Քլինթոնը ամերիկյան նախագահի խորթ եղբայրն է, շատ ուրախ մի մարդ: Միգուցե հենց այդ հանգամանքն է նրան թույլ տալիս հեշտությամբ եւ անկաշկանդ լողալ Բիլի փառքի ճառագայթներում եւ առանց կոկետության համաձայնվել գործարար առաջարկություններին՝ նկարահանվել գովազդային ֆիլմում, ոչ փոքր գնով հեռուստատեսություն անել յաստանում, ձայնագրել երաժշտական ալբոմ եւ նույնիսկ հուշեր գրել անցած կյանքի մասին: Իսկ երբ ինչ-որ բան չի ստացվում, կարելի է բեյսբոլի մրցույթում կոչով սարքել կամ հանրության առջեւ երգել մի բիբեւսոլին երգ ԱՄՆ 42-րդ նախագահի մասին:

Երգեցողությունը «կատաղած Ռոջերի» (այդպես է նրան անվանում բալլիարային մամուլը) հին հոբբին է: Դեռ չբոլորած 17-ը, նա երգում էր Արկանզաս նահանգի Լժանագին սրճարանում: Միգուցե նրան ոգեւորում էր մայրը, որը սիրում էր, երբ Ռոջերը երգում էր գեղեցիկ եւ շատ տխուր երգեր: Սակայն միգուցե վարակիչ է եղել նաեւ Բիլ Քլինթոնի օրինակը, որը բավականին լավ երաժիշտ է: Ռոջերը դա հաշվի առավ եւ «նախագահական» բեմի վրա գրեց բլյուզի երգերի տեքստը, որը մտադիր է կատարել եղբոր հետ:

Նախագահական «ախոյանի» համարձակ վարքագիծը սաստիկ սրտնեղում է Սպիտակ տան քաղաքականության կանոնները խիստ պահպանողներին, այնպես էլ նախագահ Քլինթոնի ամենաեռանդուն կողմնակիցներին: «Իսկական մղձավանջ է», շշնջում են ոմանք: «Ողջակի խայտառակություն է», պատասխանում են մյուսները: Սակայն ոմանք պաշտպանում են, իսկ մյուսները նախանձում: Վերջերս Միսսուրիի նահանգում հայտնվեց մի կին, որն իրեն հայտարարեց Քլինթոնների խորթ քույրը: Ռոջերը, ինչպես ասում են, քիչ մնաց մեռներ ծիծաղից, իմանալով այդ մասին. նա երբեք չի կորցնում հումորի զգացումը:

Ամերիկյան մամուլից

Ռուսաստան

Արտոնություններ նավթահանող ձեռնարկություններին

Ռուսաստանի կառավարությունը քննարկում է նավթահանող ձեռնարկություններին արտոնություններ տալու հնարավորությունը, որոնցով նրանք ավելի արդյունավետ շահագործեն նավթային հորերը, որոնք կարող են կտրուկ բարձրացնել նավթի հանույթը: Այդ մասին հայտարարել է Ռուսաստանի վառելիքի եւ էներգետիկայի նախարար Յուրի Շաֆրաննիկը չորեքշաբթի օրը Մոսկվայում կայացած նավթահանությանը նվիրված եվրոպական 7-րդ գիտաժողովին: Հանույթի ավանդական մեթոդները, որոնք թույլ են տալիս հանել պաշարների 40–50 տոկոսը, կորցրել են արդյունավետությունը:

Այդ պատճառով էլ, նախարարի խոսքերով, նոր մեթոդների կիրառումն այսօր մեծ նշանակություն է ստանում: Արդեն այսօր որոշակի հաշվարկներով յուրաքանչյուր 12-րդ տոննա նավթը Ռուսաստանում հանվում է ոչ ավանդական մեթոդներով: Սակայն սրանց ինքնարժեքը շատ բարձր է, ինչի համար էլ նավթահանող ձեռնարկություններին անհրաժեշտ է հատկացնել մի շարք արտոնություններ: Կառավարության քննարկած նախագծի համաձայն, ոչ ավանդական մեթոդներով նավթահանող ձեռնարկությունները կազատվեն մի շարք հարկերից: Դրանից բացի, հանված նավթի 60 տոկոսը կնախատեսվի արտահանման համար, որով կփակվի արտասահմանյան սարքավորումների համար:

ԻՏ

ԱՐՑԱԽԻ ՄՇԱԿՈՒՅԹԻ ՕՐԵՐ ՀԱՅԱՍՏԱՆՈՒՄ

Հայաստանի Հանրապետության մշակույթի նախարարությունն ու Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության ժողովրդական կրթության, գիտության, մշակույթի եւ սպորտի նախարարությունը ս/թ նոյեմբերի 1-7-ը Հայաստանում կազմակերպում են Արցախի մշակութային օրեր:
Այդ օրերին Երեւանի Ստանիսլավսկու անվան ռուսական թատրոնում, Արտաշատում, Գյումրիում ներկայացումներով հանդես կգա Արցախի թատրոնը:
Էջմիածնում, Աշտարակում, Աղավնաձորում, Երեւան քաղաքի «Կանազ» եւ «Նաիրիտ» գործարանների մշակույթի պալատներում համերգներով հանդես կգան Արցախի երգի-պարի պետական, «Ղարաբաղ» ժողովրդական երգի եւ «Ղարաբաղի բալաներ» վոկալ մանկական անսամբլները, ինչպես նաեւ Ստեփանակերտի արվեստի դպրոցի պարային խումբը:
Այդ օրերին Երեւանի Նկարչի տանը անընդմեջ կգործի Արցախի նկարիչների ցուցահանդեսը:
Փակման արարողությունը տեղի կունենա Ալ. Սպենդիարյանի անվ. օպերայի եւ բալետի պետական ակադեմիական թատրոնում:

02 XI	ԲԱՑՄԱՆ ԱՐԱՐՈՂՈՒԹՅՈՒՆ ՕՊԵՐԱՅԻ ԵՎ ԲԱԼԵՏԻ ՊԵՏԱԿԱՆ ԱԿԱԴԵՄԻԱԿԱՆ ԹԱՏՐՈՆՈՒՄ ժ. 16⁰⁰
01-07 XI	ԱՐՑԱԽԻ ՆԿԱՐԻՉՆԵՐԻ ՑՈՒՑԱՀԱՆԴԵՍ ՆԿԱՐՉԻ ՏԱՆԸ
	ՊԵՏԱԿԱՆ ԹԱՏՐՈՆ
01, 05 XI	ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄՆԵՐ ՍՏԱՆԻՍԼԱՎՍԿՈՒ ԱՆՎԱՆ ՌՈՒՍԱԿԱՆ ԹԱՏՐՈՆՈՒՄ ժ. 16⁰⁰
03 XI	ԵԼՈՒՅԹ ԱՐՏԱՇԱՏՈՒՄ ժ. 16⁰⁰
04 XI	ԵԼՈՒՅԹ ԳՅՈՒՄՐԻՈՒՄ ժ. 16⁰⁰
	ԵՐԳԻ ՊԱՐԻ ՊԵՏԱԿԱՆ ԱՆՍԱՄԲԼ
03 XI	ՀԱՄԵՐԳ ԷՋՄԻԱԾՆՈՒՄ ժ. 16⁰⁰
04 XI	ՀԱՄԵՐԳ ՍՏԱՆԻՍԼԱՎՍԿՈՒ ԱՆՎԱՆ ՌՈՒՍԱԿԱՆ ԹԱՏՐՈՆՈՒՄ ժ. 16⁰⁰
04 XI	ՀԱՄԵՐԳ ԵՎ ՀԱՆԴԻՊՈՒՄ «ԿԱՆԱԶ» ԳՈՐԾԱՐԱՆԻ ՄՇԱԿՈՒՅԹԻ ՊԱԼԱՏՈՒՄ ժ. 16⁰⁰
	«ՂԱՐԱԲԱՂ» ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ԵՐԳԻ ԱՆՍԱՄԲԼ
03 XI	ՀԱՄԵՐԳ ԱՇՏԱՐԱԿՈՒՄ ժ. 16⁰⁰
04 XI	ՀԱՄԵՐԳ ԵՐԵՎԱՆԻ ԿԱՄԵՐԱՅԻՆ ԵՐԱԺՇՏՈՒԹՅԱՆ ՏԱՆԸ ժ. 16⁰⁰
05 XI	ՀԱՄԵՐԳ ԵՎ ՀԱՆԴԻՊՈՒՄ «ՆԱԻՐԻՏ» ԳՈՐԾԱՐԱՆԻ ՄՇԱԿՈՒՅԹԻ ՊԱԼԱՏՈՒՄ ժ. 16⁰⁰
	«ՂԱՐԱԲԱՂԻ ԲԱԼԱՆԵՐ» ՎՈԿԱԼ ՄԱՆԿԱԿԱՆ ԱՆՍԱՄԲԼ ՍՏԵՓԱՆԱԿԵՐՏԻ ԱՐՎԵՍՏԻ ԴՊՐՈՑԻ ՊԱՐԱՅԻՆ ԽՈՒՄԲ
03 XI	ՀԱՄԵՐԳ ԵՐԵՎԱՆԻ ԿԱՄԵՐԱՅԻՆ ԵՐԱԺՇՏՈՒԹՅԱՆ ՏԱՆԸ ժ. 16⁰⁰
04 XI	ՀԱՄԵՐԳ ԱՊԱՐԱՆՈՒՄ ժ. 16⁰⁰
03 XI	ՀԱՄԵՐԳ ՀԱՅՖԻԼՀԱՐՄՈՆԻԱՅԻ ՓՈՔՐ ԴԱՀԼԻՃՈՒՄ ժ. 16⁰⁰
06 XI	ՓԱԿՄԱՆ ԱՐԱՐՈՂՈՒԹՅՈՒՆ ՕՊԵՐԱՅԻ ԵՎ ԲԱԼԵՏԻ ՊԵՏԱԿԱՆ ԱԿԱԴԵՄԻԱԿԱՆ ԹԱՏՐՈՆՈՒՄ ժ. 16⁰⁰

Լուրերի հոսք

Հյուսիս-Օսական ԽՍՀ-ն կվերանվանվի

Նոյեմբերի 4-ին Հյուսիսային Օսիայի խորհրդարանի նստաշրջանում քննարկման կներկայացվեն հանրապետության պետական օրենսդրական կառույցի երկու նախագիծ. նախագահական եւ խորհրդարանական: Այդուհետ որոշում է ընդունել իշխանության մարմինների բարեփոխման հարցերով զբաղվող հանրապետական հանձնաժողովը: Ինչպես հայտնի է դարձել ԻՏ-ին լավատեղյակ աղբյուրներից, հանձնաժողովի անդամների մեծամասնությունը հակված է նախագահական տարբերակին: Հանձնաժողովի նիստում ընդունվել է նաեւ Հյուսիսօսական խորհրդային Սոցիալիստական Հանրապետություն անվանումը փոխել Հյուսիսային Օսիայի Հանրապետություն անվանմամբ: Այս հարցը վերջնականապես կլուծի հանրապետության խորհրդարանը: ԻՏ

Կրգըզական սոմի կուրսը մնում է անփոփոխ

Չորեքշաբթի օրը Կրգըզստանի Ազգային բանկի տարադրամային աճուրդում դոլլարի գինը սոմի համեմատությամբ մնացել է անփոփոխ՝ 7,65 սոմ: Ռուսական ռուբլու համեմատությամբ սոմը թեթեւակի անկում է ապրել. եթե նախկին աճուրդում մեկ սոմն արժեր 155,95 ռուբլի, ապա այս չորեքշաբթի՝ 155,42: ԻՏ

Այս շաբաթ Դաշնային ժողովը տեղ կունենա

Բորիս Ելցինը մինչեւ այս շաբաթվա վերջ ընտրություն կհաստատի Դաշնային ժողովի աշխատանքների համար: Այդ մասին հայտարարեց Դաշնային ժողովի աշխատակազմի ղեկավար Վլադիմիր Պոդոպրիգորան: Նրա խոսքերով, քննարկվում է երեք տարբերակ. Սպիտակ հրապարակի շենքերի համալիրը, որն այսօր զբաղեցնում է կառավարությունը, նախկին ԽՄԿԿ ԿԽ Կրեմլում եւ Խորհուրդների տան շենքը: Պոդոպրիգորայի կարծիքով, վերջին տարբերակն առավել ընդունելի է, սակայն այդ հարցում վերջնական որոշում պետք է կայացնի նախագահը: ԻՏ

Աջարիան արյունահեղությունը դադարեցնելու կոչ է անում

Աջարիայի խորհրդարանի նախագահությունը Վրաստանի նախկին նախագահ Զվիադ Գամսախուրդիային եւ նրան աջակցող ուժերին կոչ է անում «անել ամեն ինչ արյունահեղությունը դադարեցնելու համար»: Գամսախուրդիային հղած նամակում Աջարիայի խորհրդարանի նախագահությունը նշում է, որ «դա է պահանջում Վրաստանի ամբողջականությունը»: «Միայն նոր ընտրությունները եւ դրանց բոլոր հայրենասիրական ուժերի մասնակցությունը կարող է լուծել նոր Վրաստանի ապագան», նշված է փաստաթղթում: Նախագահությունը հայտարարում է, թե «քաղաքական նպատակներին զենքի ուժով հասնելը հանցագործություն է, քանզի դա կործանարար է Վրաստանի ապագայի համար, զրկված է հեռանկարից»: Միաժամանակ, ըստ որոշ տվյալների, Աջարիայի խորհրդարանի նախագահ Ասլան Աբաշիձեն Զվիադ Գամսախուրդիային դիմել է Շեւարդնաձեի հետ բանակցություններում միջնորդի դեր կատարելու առաջարկությամբ: Զուգդիդիից առայժմ պատասխան չի ստացվել: ԻՏ

Մինչեւ հունիս Լիտվա առանց վիզաների

Մինչեւ 1994 թվականի հունիսի 1-ը ԱՊՀ երկրների քաղաքացիները կարող են Լիտվա մեկնել առանց վիզաների: Դրա համար նրանց անհրաժեշտ է միայն Լիտվայի քաղաքացիների հրավերը: Ինչպես հայտնում է Լիտվայի ԱԳՆ-ն, ԱՊՀ երկրների քաղաքացիների համար վիզայի կարգ պետք է մտցվեր նոյեմբերի 1-ից, սակայն որոշվել է ժամանակավորապես հետաձգել այդ միջոցառումը: Հրավերի ձեւը միեւնույն հավանականությամբ կգործի նաեւ վիզայի կարգի հաստատումից հետո: Լիտվայի քաղաքացիների համար այդպիսի «հրավիրատոմսի» ձեւակերպումը կարժենա 5 լիտ (մոտ 2000 ռուբլի): Սնարք

digitised by A.R.A.R.@

Լուրերի հոսք

«Գրինփիսի» ներկայացուցիչներին թույլ չեն տվել մասնակցել միջազգային գիտաժողովին

Միջազգային բնապահպանական «Գրինփիս» կազմակերպության ներկայացուցիչներին թույլ չեն տվել մասնակցել նոյեմբերի 27-28-ին Մոսկվայում կայացած Օխոտի ծովում մինտայի պաշարների պահպանմանը նվիրված մի ջանզգային գիտաժողովին: Գիտաժողովին մասնակցում են Ռուսաստանի, Ճապոնիայի, Լեհաստանի, Հարավային Կորեայի եւ Չինաստանի կառավարությունների ներկայացուցիչները: Շաբաթ օրը «Գրինփիսի» տարածած հայտարարության մեջ նշվում է, որ առայժմ հայտնի չէ, թե որ երկրների ներկայացուցիչներն են դեմ եղել իրենց ներկայությանը: Ինչ վերաբերում է Ռուսաստանի ներկայացուցիչներին, նրանք կողմ են արտահայտվել «Գրինփիսի» մասնակցությանը: **ԻՖ**

Նինա Անդրեեւան կոչ է անում «բոյկոտել» ընտրությունները ու հանրաքվեն

Բոլշեւիկների համամիութենական կոմունիստական կուսակցության կենտրոնական կոմիտեն (ԲՀԿԿ, ղեկավար Նինա Անդրեեւա) չորեքշաբթի օրը որոշում ընդունեց ակտիվ բոյկոտել դեկտեմբերի 12-ին նախատեսված ընտրությունները ու Սահմանադրության նախագծի քվեարկությունը: Ինչպես ասվում է կենտկոմի հայտարարության մեջ, այդ ընտրությունները «կօրինականացնեն եւ կարդարացնեն կենտրոնում եւ տեղերում խորհուրդների հանցագործ ցրումը»: Այս մասին ԻՖ-ին հայտնեց ԲՀԿԿ ԿԿ քարտուղար Ալեքսանդր Լապինը: Նրա խոսքերով, «ակտիվ բոյկոտը» նշանակում է ոչ թե ընտրությունների եւ սահմանադրության նախագծի քվեարկության «արհամարհում», այլ «կուսակցության դիրքորոշման պարզաբանում»: Դա, Լապինի խոսքերով, կնպաստի «հակակապիտալիստական ուժերի համախմբմանը»: ԿԿ հայտարարության մեջ նշված է, որ «դումայի անդամից օրինական պայքար մղելու ընդդիմության կոչերը խաղաքացիներին ուղղակի շեղող միջոց են: Դաշնային ժողովը չի փրկի դրությունը: ԽՍՀՄ-ում ժողովրդավարության եւ սոցիալիզմի հաղթանակն անխուսափելի է»: **ԻՖ**

Հյուսիսային Կովկասի կամավորները Վրաստանում չեն կռվում

Կովկասի ժողովուրդների համադաշնության (ԿԺՀ) խորհրդարանի նախագահ Յուսուպ Սոսլանբեկովը հայտարարեց, թե ԿԺՀ-ի ջոկատները չեն մասնակցում Վրաստանի զինված գործողություններին: Այդ կապակցությամբ հրապարակված բողոքում նշվում է, որ կամավորական ջոկատները վրացաբխազական հակամարտության ժամանակ «պաշտպանում էին Աբխազիայի անկախությունը, Համադաշնության պայմանագրի համաձայն»: Ներկայումս, Սոսլանբեկովի խոսքերով, ԿԺՀ-ի ստորաբաժանումների ցանկացած մասնակցություն ներքին առճակատմանը կնշանակի խառնվել Վրաստանի ներքին գործերին: **ԻՖ**

Բելառուսում նվազագույն աշխատավարձը կլինի 20 հազար ռուբլի

Նոյեմբերի 1-ից Բելառուսում նվազագույն աշխատավարձը կկազմի 20 հազար ռուբլի: Այդպիսի որոշում է ընդունել Նախարարների խորհուրդը, փորձելով պաշտպանել հանրապետության աղքատ անպաշտպան խավերին: Դրանից բացի, ծեռնարկությունների գործ վարձատրվող աշխատողների համար պահպանվում է աշխատավարձի սովորական բարձրացման գործակիցը, ինչը հնարավորություն կտա եւս մի քանի հազարով ավելացնել նրանց աշխատավարձը: Միաժամանակ կբարձրացվեն նաեւ կենսաթոշակներն ու կրթաթոշակները: Նոյեմբերի 1-ից 1,3 անգամ կբարձրացվեն նաեւ գործազրկության նպաստները: **Բիզնես ՏԱՍՍ**

Մշակույթ

Վազգեն Մուրադյանի ստեղծագործական երեկոն

Ամերիկահայ այս կոմպոզիտորի անունը շատերը չգիտեին մինչեւ Կամերային երաժշտության տան նոյեմբերի 27-ի միջոցառումը, որ կազմակերպվել էր Հայաստանի Թեքեյան մշակութային միության նախաձեռնությամբ եւ նվիրված էր կոմպոզիտորի 70-ամյակին: Ճիշտ է, մեր լսերգամասակարարների մեղքով միջոցառումը ժամուկես ուշացումով սկսվեց, բայց համբերությամբ սպասող ունկնդիրը կարողացավ ի մոտո ծանոթանալ Նյու Յորքում ապրող մեր հայրենակից երաժշտի մեղեդիների հարուստ աշխարհին:

Բանաստեղծ Գեւորգ Էմինի ներածական խոսքից պարզ դարձավ, որ Վազգեն Մուրադյանը իր կրտսեր եղբայրն է եւ հանգամանքների բերումով է դարձել սփյուռքահայ: Ծնվել է Աշտարակում, սովորել Երեւանի Կրուպսկայայի անվան դպրոցում: Նրա համադասարանցիներն են եղել լեզվաբան-գրականագետ Ռաֆայել Իշխանյանը, կոմպոզիտոր Էդուարդ Միրզոյանը: Երբ սկսվեց Երկրորդ հայրենականը, Վազգենը ծառայում էր Արեւմտյան Ուկրաինայում եւ գերվեց: Նա հրաշքով կենդանի մնաց, անցնելով Ավստրիա, Իտալիա, ապա ԱՄՆ: Նրա հարազատներն անտեղյակ էին այս ամենին, իսկ Կարեն Մուրադյան-Գեւորգ Էմինը բանաստեղծություններ էր գրում «կենդանի եղբոր հիշատակին»:

Երաժշտական նախնական կրթությունը ստանալով Երեւանի Սպենդիարյանի անվան դպրոցում, Վազգեն Մուրադյանը 1948-ին ավարտեց Վենետիկի «Benedetto Marcello» պետական երաժշտանոցի ջութակի (դաս. Լուիջի Ֆերրո) եւ կոմպոզիցիայի (դաս. Գաբրիելե Բիանկի) բաժինները: Մի քանի տարի դասավանդեց տեղի Մխիթարյանների «Մուրադ-Ռաֆայելյան» դպրոցում, ապա տեղափոխվեց Նյու Յորք, որտեղ էլ ապրում է մինչեւ օրս:

Բազմաժանր է Մուրադյանի

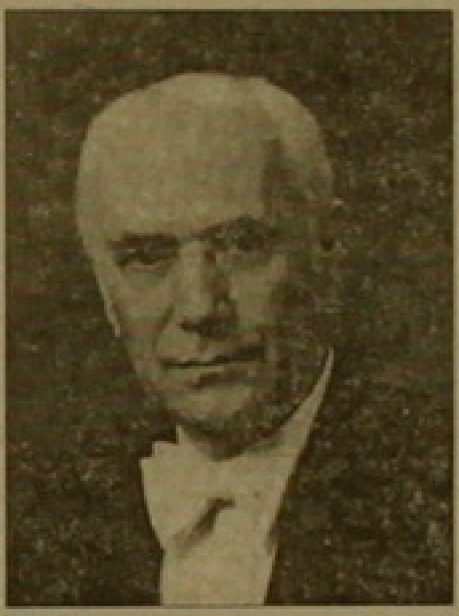

ստեղծագործությունը. նա հորինել է 6 սիմֆոնիա եւ մոտ 6 տասնյակ կոնցերտներ գրեթե բոլոր գործիքների համար՝ դասական թե ազգային: Դրանք կատարել եւ կատարում են Լիլի Չուքասզյանն ու Լուսինե Ամարան, Գոհար Գասպարյանն ու Անի Գավաֆյանը: Նրա երաժշտական ժառանգության ամենադիպուկ եւ բնութագրական գնահատականը երեւի թե տվել է Նյու Յորքի ֆիլհարմոնիկի նվագավար Դիմիտրի Միտրոպուլոսը. «Այսքան պարզ միայն վարպետներն են գրում»: Արամ Խաչատրյանը գրել է. «Այսօրվա այս աղմկոտ շրջապատում Մուրադյանն ինչպե՞ս է մնացել այսքան դասական եւ մաքուր»: Նրա բեղմնավորությամբ 1963 թ. նոյեմբերի 12-ին Հայաստանի կոմպոզիտորների միությունում կազմակերպվեց Վազգեն Մուրադյանի ստեղծագործական երեկոն:

Մուրադյանը «Ամերիկայի կոմպոզիտորների միության» (AS-CAP) եւ «Ամերիկայի սիրո ջութի ընկերության» անդամ է: Երաժշտական այս գործիքը՝ Viola d'amore (Սիրո ջութ), հայերի մեջ Մուրադյանն առաջինն է նվագել եւ դրա համար գրել նուրբ եւ քաղցրահնչյուն երաժշտություն: Ընդհանրապես հայ երաժիշտը հեղինակ է մի շարք ուսումնասիրությունների, որոնցում ի շարս այլ խնդիրների շոշափում է նաեւ երաժշտական եզրաբանության հարցեր: Այսպես, ըստ նրա, մայր գործիքը՝ viola-arto, ջութն է, որի փոքրիկ տեսակն է ջութակը՝ փաղաքշական «ակ» մասնիկով: Բնականաբար «թավջութակ» անունը սխալ է, այն պիտի կոչվի «թավջութ» եւ այլն: Նրա նվագած գործիքը, պատրաստված իտալացի հայտնի վարպետ Լուիջի Լիստոլիի կողմից, 1962-ին նա նվիրեց Կոմիտասի անվան երաժշտանոցին: Նույն թվականին էլ Վազգեն Մուրադյանն արժանացավ ԹՄՄ երաժշտական մրցանակի:

Վերոհիշյալ համերգի հայտագրում ընդգրկված էին կոմպոզիտորի 2 ռոմանսները Շեքսպիրի խոսքերով, դաշնամուրային տրիոն, Կոնցերտը հոբոյի եւ լարայինների համար եւ Թիվ 1 սիմֆոնիան: Դրանց կատարմամբ հանդես եկան անհատ կատարողներ եւ գեղարվեստական ճանաչված խմբեր՝ հինավուրց երաժշտության «Շարական» համույթը (գեղ. ղեկավար Դանիել Երաժիշտ) եւ Ազգային օպերայի եւ բալետի կամերային նվագախումբը (գեղ. ղեկավար Վիլեն Չարչօղլյան):

ԼԵՎՈՆ ԼԱՇԻԿՅԱՆ

ԱԶԳ - ՄԱՐԶԱԿԱՆ

ԿԱՄՍԿԻՆ ԽՈՒՍԱՓՈՒՄ Է ԽԱՂԱԼ ՎԱՀԱՆՅԱՆԻ ՀԵՏ

Թերթի նախորդ համարում արդեն գրվել է, որ շախմատի աշխարհի թիմային առաջնության 4-րդ տուրում Հայաստանի հավաքականը 2,5-1,5 հաշվով հաղթել է ուժեղ կազմ ունեցող Իսլանդիայի հավաքականին, որն իր հերթին 3-րդ տուրում առավելության էր հասել չեմպիոնի կոչման գլխավոր հավակնորդ Ռուսաստանի հավաքականի նկատմամբ: Ահա թե 4-րդ տուրի մասին հատուկ «Ազգի» համար Լյուցեռնից ինչ է հաղորդում շախմատային մեկնաբան ԳԱԳԻԿ ՀՈՎՀԱՆՆԻՍՅԱՆԸ:

Մեր տղաները որոշեցին 4-րդ տուրում այնուամենայնիվ հանգիստ տալ նախորդ օրը երկարատեւ պայքար մղած եւ Հայաստանի հավաքականին 1-ին հաղթանակը բերած Վահանյանին. առջեւում դեռ հինգ կարեւորագույն խաղ կա: Միանգամից ասենք, որ Ռաֆայելին առաջին խաղատախտակի վրա փոխարինած Հակոբյանը գերազանց կատարեց առաջատարի դերը:

Հյարթարսոն-Հակոբյան

Թագուհու գամբիտ

1. d4 d5 2. c4 c6 3. Ձc3 Ձf6 4. Ձf3 e6 5. e3 Ձbd7 6. Փd3 dc 7 Փ:c4 b5 8. Փd3 Փb7 9. e4 b4 10. Ձa4 c5 11. e5 Ձd5 12. 0-0 cd 13. Նe1 g6 14. Փd2 Փg7 15. Փb5 a6 16. Ձc5 ab 17. Ձ:b7 Թb6 18 Ձd6+ Աe7 19. Փg5+ Աf8 20. Նc1 h6 21. Փh4 Ձ:e5 22. Ձ:e5 Թ:d6 23. Նc6 Թ:e5 24. Ն:e5 Փ:e5 25. Թe2 Փg7 26. Թ:b5 Աg8 27. Թc4 Աh7 28. h3 Նa7 29. Նa6 Նc7 30. Թb3 Նhc8 31. Փg3 Նc1+ 32 Աh2 Նf1 33. Թf3 Նcc1 34. Փd6 Նc2 35. Փg3 Նcc1 36 Փd6 h5 37. Աg3 Ձe3 38. Թ:f7 Ձf5+ 39. Աf3 d3 40. Նa8 Ձh6, ոչ-ոքի:

Տղավորիչ էր նաեւ Անասաշյանի հաղթանակը:

Անասաշյան-Ստեֆանսոն

Թագուհու գամբիտ

1. d4 Ձf6 2. c4 e6 3. Ձf3 b6 4. Ձc3 Փb7 5. a3 d5 6. cd Ձ:d5 7. Թc2 Փe7 8. Փd2 0-0 9. e4 Ձ:c3 10. Փ:c3 Ձd7 11. 0-0-0 Թc8 12. h4 Նd8 13. Նh3 Փa6 14. Փ:a6 Թ:a6 15. Նg3 Թc4 16. Աb1 Փf8 17. h5 f6 18. e5 f5 19. Ձg5 Թd5 20. Նe3 Փe7 21. Ձh3 Ձf8 22. g4 fg 23. Ձf4 Թd7 24. Նg3 Փg5 25. Ձe2 Թf7 26. Ն:g4 Թ:h5 27., Թe4 Փh6 28. Նh1Թf5 29. Թ:f5 ef 30. Նgg1 Ձg6 31. Ձg3 Կf8 32. Նh5 Ձf4 33. Ն:h6 gh 34. Ձh5+ Ձg6 35. e6 f4 36. d5 Նae8 37. Ձf6+ Ն:f6 38. Փ:f6 Աf8 39. Նh1 Ձe7 40. Նh5 Նd8 41. Ն:h6 Ն:d5 42. Ն:h7 Ձg8 43. Փc3 Նd6 44. Ն:c7 Ն:e6 45 Ն:a7 Ձf6 46. Փ:f6 Ն:f6 47. Աc2 Աe8 48. Նa4 Աf7 49. Աd3 Աg6 50. Աe4 Աg5 51. Աf3 Նf5 52. Նb4 b5 53. Նd4, սեւերը հանձնվեցին:

Եւ այսպես, վերջապես մեր հավաքականին հաջողվեց համաշխարհային առաջնություններում տանել անդրանիկ հաղթանակը: Դա հնարավորություն տվեց փոքր-ինչ մոտենալ առաջատարներին, որոնցից ոչ մեկն այդ օրը չշահեց իր մրցախաղը: Լատվիայի հավաքականը մեծ ծագույն դժվարությամբ ոչ-ոքի (2-2) խաղաց չինացիների հետ: Նույն հաշվով ավարտվեց ԱՄՆ-Ռուսաստան հանդիպումը: Ընդ որում, առաջին խաղատախտակի վրա սկզբունքային մենամարտը երկու երիտասարդ աստղերի՝ Կամսկու եւ Կրամնիկի միջեւ, հաջողություն բերեց ամերիկացուն: Ուկրաինայի թիմը ոչ մի կերպ չկարողացավ կոտրել Ուզբեկստանի ներկայացուցիչների դիմադրությունը՝ կրկին ոչ-ոքի: Մեր շախմատիստներից բացի այդ օրը հաղթանակ տոնեցին միայն կուբացիները, որոնք խաղում էին Շվեյցարիայի հավաքականի (2,5-1,5) հետ:

Հինգերորդ տուրում Հայաստանի դասավիրակները կարեւորագույն մրցախաղ են անցկացնում առաջատարներից մեկի՝ ԱՄՆ-ի հավաքականի հետ: Արդեն թիմերի ավագները ներկայացրել են դասավորական հայտերը, եւ պարզ են զույգերը. Վահանյան-Եռմոլինսկի, Հակոբյան-Գուլկո, Լպուտյան-Կայդանով, Անասաշյան-Բենջամին: Ինչպես տեսնում եք, Կամսկին խուսափել է խաղալ մեր առաջատարի հետ:

Չորս տուրից հետո

	Խ	Մ
1. Լատվիա	16	9,5
2. ԱՄՆ	15	9
3. Չինաստան	16	9
4. Ռուսաստան	16	9
5. Հայաստան	16	7,5
6. Ուկրաինա	12	7
7. Շվեյցարիա	16	6,5
8. Ուզբեկստան	15	6
9. Կուբա	16	6
10. Իսլանդիա	12	5,5

Ահա երրորդ տուրում արձանագրված մեր հավաքականի առաջին հաղթական պարտիան

Վահանյան-Քուո

Ռետիի սկզբնախաղ

1. Ձf3 d5 2. g3 c5 3. Փg2 g6 4. c4 d4 5. b4 cb 6. a3 b3 7. d3 Փg7 8. Ձbd2 Ձc6 9. 0-0 Ձf6 10. a4 0-0 11. Փa3 Նe8 12. Թ:b3 Թc7 13. Նfb1 Նb8 14. Թc2 h6 15. Ձb3 e5 16. Ձfd2 Փf8 17. Փ:f8 Ա:f8 18. a5 Աg7 19. Թb2 Ձd8 20. Թa3 Ձe6 21. c5 Նd8 22. Ձc4 Ձd5 23. Նe1 Ձc3 24. e3 Փd7 25. ed ed 26. Ձe5 Ձb5 27. Թb4 a6 28. Թc4 Փe8 29. Փd5 Ն:d5 30. Թ:d5 Նd8 31. Թc4 Փc6 32. Ձ:c6 Թ:c6 33. f4 Նd5 34. Նa2 g5 35. Նg2 gf 36. gf+ Աf8 37. Նe4 Նf5 38. Նf2 h5 39. h3 h4 40. Նe5 Ն:e5 41. fe Ձg5 42. Նf6 Թd7 43. Թc1 Ձ:h3+ 44. Աh2 Թg4 45. Թf1 Թg3+ 46. Աh1 Ձg5 47. e6 Թc7 48. ef Թe7 49. Թf2 h3 50. Նh6 Թe5 51. Ձd2 Ձc3 52. Թf6, սեւերը հանձնվեցին: ■

Սկսվում է առաջնության վճռական փուլը

ՀՀ ֆուտբոլի բարձրագույն խմբի
2-րդ առաջնություն
26-րդ տուր

«Շիրակ»-«Կոտայք»՝ 4-0
(Ա. Վարդանյան, Ա. Թումասյան, Ի. Շահնազարյան, Ս. Կարապետյան)

ՀՄԸՄ-«Կանազ»՝ 5-1
(Ա. Ավետիսյան-3, Գ. Հովհաննիսյան, Վ. Ավետիսյան ՀՄԸՄ)

«Զվարթնոց»-«Բանանց»՝ 1-2
(Եսայան «Զվարթնոց», Ա. Գյուլբուդաղյանց, Է. Վերանյան «Բանանց»)

ՀՄ ՖԻՄՍ-«Արարատ»՝ 0-2
(Լ. Ստեփանյան, Ռ. Գրիգորյան)

4 առաջատարները քարեհաջող հաղթահարեցին հերթական արգելքները: Սակայն «Բանանցը» մեծ դժվարությամբ կարողացավ հասնել իր նպատակին: Ընդ որում, «Զվարթնոցը», որը պայքարում է բարձրագույն խմբում իր տեղը պահպանելու համար, նույնիսկ 1-ինը գրավեց «Բանանցի» դարպասը, այն էլ 2-րդ կեսում: Հետո զգալով անդարձելի մեծ կորուստի վտանգը, հյուրերն անցան բուռն գրոհների եւ, 15 րոպեի ընթացքում նախ Արմեն Գյուլբուդաղյանցը, ապա Էդուարդ Վերանյանը դիպուկ հարվածներով խիստ կարեւոր հաղթանակ բերեցին «Բանանցին»:

26-րդ տուրում հեթտրիկի հեղինակ դարձավ ՀՄԸՄ-ի խաղացող Արմեն Ավետիսյանը: Իսկ նույն թիմի հարձակվող Գեղամ Հովհաննիսյանը, խփելով եւս մեկ գնդակ, ընդհուպ մոտեցավ առաջնության ռմբարկուների ցուցակը գլխավորող «Բանանցի» հարձակվող Անդրանիկ Հովսեփյանին: Հիմա վերջինս իր ակտիվում ունի 26, իսկ Գեղամ Հովհաննիսյանը՝ 25 գնդակ:

Լուրջ վնասվածքից հետո կրկին շարք է վերադարձել «Շիրակի» ավագ Սարգիս Կարապետյանը, որը հերթական տուրում դարձավ նաեւ գոլի հեղինակ:

Փորձառու պաշտպանի բացակայությունը շատ էր զգացվում, եւ նա հիմա վճռական փուլում նոր լիցք կհաղորդի Գյումրիի թիմին:

26-րդ տուրի «Քասախ»-«Երազանք» հանդիպումը հետաձգվել է, քանի որ ստիպողաբար իրենց հանդիպումները միշտ դրսում անցկացնող արցախցի ֆուտբոլիստները երկար ժամանակով տնից բացակայում էին եւ տուն գնալու համար մեկնել են Ստեփանակերտ, իսկ «Քասախ»-ի հետ հանդիպումը կկայանա նոյեմբերի 3-ին:

Առաջնության ավարտին մնացել է ընդամենը 4 տուր, բայց գլխավոր իրադարձությունները նոր են սկսվում, քանի որ թե առաջատարների եւ թե վտանգավոր գոտում գտնվող թիմերի միջեւ հանդիպումների հիմնական մասը դեռ առջեւում է:

Հատկապես մեծ հետաքրքրություն է առաջացնում նոյեմբերի 1-ին Աբովյանում կայանալիք «Բանանց»-«Արարատ» հանդիպումը, որը կարող է շատ բանով վճռել հանրապետության չեմպիոնի բախտը:

ՀՀ բարձրագույն խմբի առաջնության աղյուսակը նոյեմբերի 22-ի դրությամբ

	Մ	ԿՄ	Խ	Հ	Ո	Պ	Գ	Տ
1. ԱՐԱՐԱՏ	47	3	25	22	3	0	86-8	+78
2. ԲԱՆԱՆՑ	44	4	24	22	0	2	106-18	+88
3. ՇԻՐԱԿ	42	6	24	21	0	3	91-17	+74
4. ՀՄԸՄ	40	8	24	19	2	3	77-25	+52
5. ՎԱՆ	29	17	23	14	1	8	62-35	+27
6. ՑԵՄԵՆՏ	26	22	24	11	4	9	45-41	+4
7. ԵՐԱԶԱՆՔ	21	27	24	9	3	12	35-48	-13
8. ՀՄ ՖԻՄՍ	19	27	23	9	1	13	43-39	+4
9. ՆԱԻՐԻՏ	17	33	25	7	3	15	20-53	-33
10. ԿԱՆԱԶ	16	32	24	7	2	15	30-67	-37
11. ԶՎԱՐԹՆՈՑ	14	34	24	6	2	16	32-59	-27
12. ԽԱՊՈՒՍ	15	33	24	7	1	16	38-78	-40
13. ԿՈՏԱՅՔ	11	37	24	5	1	18	38-73	-35
14. ՔԱՍԱԽ	10	34	22	4	2	16	16-93	-77
15. ԱԿ	7	41	24	1	5	18	19-84	-65

Սարգիս Սարգսյանը հասավ եզրափակիչ

Հայաստանի ուժեղագույն թենիսիստ Սարգիս Սարգսյանը շարունակում է իր մրցելույթներն ԱՄՆ-ում: Մասնակցելով Միսիսիպի նահանգի Ջակսոն քաղաքում տեղի ունեցած Միացյալ Նահանգների համալսարանական առաջնությանը, որը մտնում է «Մեծ սաղավարտի» մրցաշարերի շարքը, հասավ մինչեւ եզրափակիչ, որտեղ զիջեց Ֆրանսիայի ներկայացուցիչ Լոռան Օրսինին (6-2, 2-6, 1-6):

ԳՐԻԳՈՐ ԱՍԻՐՅԱՆ
Վալանս, Ֆրանսիա

Մնաց մեկ տուր

Ֆուտբոլի աշխարհի առաջնության եվրոպական ընտրական խմբերում տեղի ունեցան հերթական հանդիպումները, որոնք ոչ մի արդյունքություն չեն ունենա ուղեգրերի հետագա բաշխման վրա:

3-րդ խմբում ընդգրկված Թուրքիայի հավաքականը սեփական հարկի տակ 2:1 հաշվով հաղթեց Լեհաստանի թիմին: Դա լեհ ֆուտբոլիստների 4-րդ անընդմեջ պարտությունն է: 5-րդ խմբում անհաջող հանդես եկող Հունգարիայի հավաքականն այս անգամ 1:0 հաշվով Բուդապեշտում առավելության հասավ Լյուքսեմբուրգի թիմի նկատմամբ: 6-րդ խմբում Իսրայելի եւ Ավստրիայի հավաքականների մրցավեճն ավարտվեց ոչ-ոքի 1:1: ■

Բաժինը վարում է ՄԻՀՐԱՆ ԲԱՂԴԱՍԱՐՅԱՆԸ

digitised by A.R.A.R.@

NAAVI
AVIACORPORATION

«ՆԱԱՎԻ» ավիաընկերությունը առաջարկում է

ԵՐԵՎԱՆ-ՕՄՍԿ-ԽԱԲԱՐՈՎՍԿ

ավիաուղի մարդատար եւ բեռնատար ինքնաթիռներով:
Տոմսերը վաճառվում են ընկերության գրասենյակում, որի հասցեն է
«Անւան» հյուրանոց, 120 սենյակ.
Տեղեկությունների համար զանգահարել 56-49-78, 58-26-53

«ՆՈՐԻՆՎԵՍՏ»
Ինվեստիցիոն-ֆինանսային ընկերությունը

NORINVEST Investment-Financial Company
14 Abovian str., Yerevan, Republic of Armenia

Տեղեկացնում է ամերիկյան դոլլարով փոխառությունների ընդունման մասին

Ժամկետները՝ 3 եւ 6 ամիս
Տոկոսների վճարումը՝ յուրաքանչյուր ամիս

Շարունակվում է նաեւ ռուբլային ներդրումների ընդունումը

NORINVEST-ը իր ավելի քան 17000 ավանդատուների վստահելի գործընկերն է
NORINVEST-ը հուսալիության երաշխիք է

NORINVEST

Սպասում ենք Ձեզ Աբովյան 14, 2-րդ հարկ, 100 սենյակ հասցեով, հեռ. 56-19-31

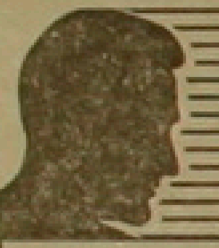

Ձեր ճաշերից ԽՆԴԻՐՈՎ...

Ի գիտություն հիմնարկ-ձեռնարկությունների ղեկավարների.
Բարձրակարգ բժշկական օգնություն եւ աշխատանքային կոլեկտիվների միջոցների արդյունավետ տնօրինում եւ ապահովում

«ՄԵՆՈՒԱ-ԷՐԵԲՈՒՆԻ»
Բժշկական ապահովագրական բաժնետիրական ընկերություն

Առաջին տարին չէ, որ «ՄԵՆՈՒԱ-ԷՐԵԲՈՒՆԻ» ընկերությունն իրականացնում է իր գործունեությունը՝ հիմնվելով ՀՀ Պետական Լիցենզիայի վրա: Ընկերությունը հայտնի է իր հուսալիությամբ թե՛ բարձրորակ բժշկական ծառայությունների մատուցման եւ թե՛ աշխատանքային կոլեկտիվների ֆինանսական բարգավաճման ոլորտում:

Համագործակցել Ընկերության հետ նշանակում է՝
- Հստակ եւ երաշխավորված պայմանագրային հիմքեր,
- Բարձր կարգի բժշկական սպասարկում՝ փոխանցվող չափավոր գումարների դիմաց,
- Խորը դրամական պարգեւներ իրենց առողջությանը հոգատարությամբ վերաբերվողներին:

ԱՆՀՐԱԺԵՇՏՈՒԹՅՈՒՆԸ
ՄԵՆՔ ԴԱՐՁՆՈՒՄ ԵՆՔ ՇԱՀԱՎԵՏ

Մեր հասցեն. Երեւան, Ձեյթուն, Հ. Ներսիսյան 7 (Հանրապետական Արյունաբանության Կենտրոնի շենքում)
Հեռախոս՝ 28-38-72, 28-14-57

ONAISIS CO. LTD

«ՕՆԱԻՍԻՍ» ֆիրման տարադրամով առաջարկում է արտասահմանյան մակնիշի ավտոմեքենաներ, շուկայականից 30% ցածր գներով:
Ընդունվում են ցանկացած արտասահմանյան մակնիշի ավտոմեքենաների պատվերներ: Տեղ հասցնելու ժամկետը 10 օր:
Նախնական մուծում չի պահանջվում:

PUBLISET

«Անի» հյուրանոց, 630 սենյակ, հեռ. 562211, 594630, ֆաքս 562211

Ուշադրություն

Կիրակի օրը՝ նոյեմբերի 31-ին առավոտյան ժ. 10-ին Երեւանի ֆրեզերային հաստոցների գործարանի դահլիճում տեղի կունենա Հայաստանի վաճառականների միության հիմնադիր ժողովը:
Միությանը անդամագրվել ցանկացողները լրացուցիչ տեղեկությունների համար կարող են դիմել 23-89-70 եւ 23-82-89 հեռախոսահամարներով:

Կազմկոմիտե

«Հրազդան»
կենտրոնական մարզադաշտ

30 նոյեմբեր, 1993 թ.

ՖՈՒՏԲՈԼ ՇՈՈՒ

Նվիրված «Արարատ-73» ֆուտբոլային թիմի հաղթարշավին

20 տարի անց...

Առաջին խաղակես
ֆուտբոլ շոու՝ երգիչներ, հումորիստներ, երաժիշտներ, պարախմբեր, կրկեսի արտիստների հավաքական:
Երկրորդ խաղակես
«Արարատ-73»-ը-արվեստի վարպետներ:
Երրորդ խաղակես
«Արարատ-73»-Հայաստանի պետական, հասարակական քաղաքական գործիչների հավաքական:
Բազում անակնկալներ ուղղափիններով, շռայլ օգնությամբ եւ հրեղեն մրցանակներով...! Իհարկե, նաեւ տոնավաճառ:
Երաշխավորողի գործկոմ, «Արարատ-73» ընկերություն, Ազգային ֆիլհարմոնիկ գործակալություն

Սկիզբը ժամը 14:00-ին
Մուտքն ազատ է

IMAC

ՀԱՅ-ԻՏԱԼԱԿԱՆ ՀԱՄԱՏԵՂ ՖԻՐՄԱՆ

ԱՌԱՋԱՐԿՈՒՄ Է ԻՐ ԾԱՌԱՅՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ ԵՒ ՀՐԱՎԻՐՈՒՄ ՀԱՄԱԳՈՐԾԱԿՑՈՒԹՅԱՆ

«ԻՄԱԿ» ֆիրման արտադրողի եւ սպառողի միջեւ խաթարված ավանդական կապերը վերականգնելու, ձեռնարկությունների պահեստներում պատրաստի արտադրանքի կուտակումները արտահանելու, շահավետ պայմաններով նոր սպառողներ գտնելու նպատակով բոլոր շահագրգիռ ձեռնարկություններին, անկախ սեփականության ձեւից, առաջարկում է ստեղծել Հայաստանի եւ ԱՊՀ երկրների գործարար մարդկանց ակումբ եւ մշտապես գործող ցուցահանդես-վաճառք Երեւան եւ Ստավրոպոլ քաղաքներում:
Ակումբի անդամներին «ԻՄԱԿ»-ը կընձեռի բեռների զեղչ գներով փոխադրումների բացառիկ հնարավորություն դեպի Ստավրոպոլ, ինչպես նաեւ անվճար ինֆորմացիա ներքին եւ արտաքին շուկաների վերաբերյալ:
«ԻՄԱԿ»-ի համապատասխան ծառայությունները Ձեզ կտան մանրամասն տեղեկություն ակումբի ստեղծման, ինչպես նաեւ ֆիրմայի գործունեության վերաբերյալ:

ԶԱՆԳԱՀԱՐԵՔ՝ 52-97-40, 52-99-83

ՆՈՅ

«ՆՈՅ»
ԿՈՄԵՐՑԻՈՆ ԲԱՆԿ

Ներդրած Ձեր ավանդների ՇԱՀՈՒՅԹՆԵՐԸ ԼԱՎԱԳՈՒՅՆՆ են, քանի որ դրանք իրական են ու մանրակրկիտ հաշվարկված բարձրակարգ մասնագետների կողմից:

«Անի» հյուրանոց 507, 514 սենյակներ հեռ. 59-45-14, 56-49-30
Չեխովի-23, հեռ. 46-25-27, Հանրապետության-67, հեռ. 56-51-07

Աշխատանքային ժամեր՝ ամեն օր 10:00-16:00
Բացի շաբաթ եւ կիրակի օրերից:

PUBLISET

Հիմնադիր եւ հրատարակիչ
«Ազգ» թերթի հիմնադիր խորհուրդ

Գլխավոր խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԱՒԵՏԻՔԵԱՆ / հեռ. 521635

Խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԳԱՍՊԱՐԵԱՆ / 581841

Տնօրէն
ՍԱՐԳԻՍ ՍԱՐԳՍԵԱՆ / 562863

Apple® Macintosh®
համակարգչային շարուածը
«Ազգ» թերթի

Azg
armenian daily

Editor
H. AVEDIKIAN / phone: 521635

47 Hanrapetoutian st.,
Yerevan, Armenia, 375010

Ոճային ձեւավորման եւ պատրաստականների հեղինակ ՊԱՎԵԼ ՂԱԼԼԱՔՅԱՆ

ՀՀ կառավարության «Պաշտոնական տեղեկագիր» հրատ. տպարան. Երեւան-23, Արշակունյաց 2 | Գրանցման թիվ 65. | Դաշտ 69149. | Տպաքանակ 25 000. | Պատվեր 1625 | Ստորագրված է տպագրության 28. 10. 1993

digitised by A.R.A.R.@